

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izveniši nedelje in praznike. — Inserati do 80 pett vrtst a Din 2, do 100 vrtst a Din 2.50, od 100 do 300 vrtst a Din 3, večji inserati pett vrtst a Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisli se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRAD, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Umik generala Gaulla izpred Dakarja

Ker bi samo večje vojaške operacije omogočile zavzetje zapadnoafriške luke, sta vojska generala Gaullea in angleška mornarica opustili boj, da bi se ne prelivala francoska kri

London, 26. sept. s. (Reuter). Angleško ministrstvo za informacije je objavilo sinoči daljši komunik, v katerem je sporočilo, da so se vse čete in ladje generala de Gaullea, kakor tudi vse angleške vojne ladje umaknile izpred Dakarja. Komunikacija ugotavlja, da je prišla angleška vlada na podlagi dogovora zadnjih dni do prepričanja, da bi samo večje vojaške operacije lahko zagotovile osvojitve Dakarja, general de Gaulle in angleška vlada pa ne želita, da bi se prelivala pred Dakarjem francoska kri. Komunikacija pravi, da je po neuspelem poskusu vojske generala de Gaullea, da bi se mirno izkrcala pri Dakarju in po sledečem začasnem umiku svobodne francoske vojske ostala na razpolago izbira med dvema odločitvama: ali

popoln umik ali pa nadaljevanje operacij v velikem obsegu. Angleži in vojska generala de Gaullea so se odločili za prvo možnost iz istega razloga, ki je dovedel že do začasnega umika generala de Gaullea v ponedeljek. Niso namreč želeli, da bi prelivali kri onih francoskih vojakov v Dakarju, ki so smatrali, da je njihova dolžnost poslušati povelja vlade v Vichyju. Komunikacija opisuje zatem predgovodno bojno pred Dakarjem in daje nekaj podatkov o bojih samih. Tako je iz komunikacije razvidno, da so angleške oblasti v Gibraltarju dovolile prehod treh francoskih križark iz Toulona s pogojem, da ne bodo plule v luke pod nemško kontrolo. Iz Dakarja so pozneje iste francoske križarke hoteli nadaljevati vožnjo proti jugu, oč-

vidno z namenom, da posežejo v dogodke v francoski centralni Afriki, ki se je postavila na stran generala de Gaullea. Tedaj so angleške vojne ladje prisilile francoske križarke zopet k umiku. Dve sta se res vrnili v Dakar, tretja, ki je bila poškodovana, pa je bila s pomočjo angleških vojnih ladij odvedena v Casablanca. O bojih 23. septembra pravi komunikacija, da so prišle angleške in francoske vojne ladje streljati šele tedaj, ko je poveljujoči admiral signaliziral, da bo vojno brodovje odgovorilo z ognjem, če Francozi ne prenehajo streljati. V sledeči bitki je bilo na obeh straneh več smrtnih žrtev in ranjenih. Na francoski strani je streljala križarka »Richelieu«, nakar so angleške vojne ladje odgovorile s strelji. Kljub sva-

rilu poveljnika angleškega brodovja so tri francoske podmornice poskušale napasti angleško brodovje. Pri tem sta bili dve francoski podmornici potopljene. Posadka ene podmornice je bila vsa rešena in bo ob prvi priliki repatriirana. Sinoči je tudi objavilo informacijsko ministrstvo, da so po angleških informacijah s francoskimi vojnimi ladjami dospeli iz Toulona v Dakar tudi posebno zanesljivi vojaški maršala Petaina, medtem ko je bila prejšnja posadka v Dakarju, ki je simpatizirala z generalom de Gaulleom, zamenjana. Vichy, 26. sept. s. (DNB). Francosko zunanje ministrstvo je včeraj popoldne uradno demantiralo vesti, da bi bili Angleži zavzeli Dakar. Prav tako je bil iz-

dan demanti vesti, da so v francoski Zapadni Afriki nemški vojaki. Francoska vlada ugotavlja, da ni v vsej francoski Zapadni Afriki nobenih nemških vojaških ali civilnih oseb.

Poslanec maroškega sultana v Vichyju

Vichy, 26. septembra, s. (Ass. Press). Semkaj je prispel veliki vezir maroškega sultana. Namen njegovega obiska ni znan.

Prekinitev bojev v Indokini

Vichy, 26. sept. s. (Ass. Press). Davi je francoska vlada uradno objavila, da so boji med francoskimi in japonskimi četami, ki so bili že včeraj vse dan v teku pri Dongdangu, sedaj prenehali. Kakor pravi uradno poročilo dalje, je posredovanje japonskega generala Niš-hare uspelo likvidirati incident. Francoska vlada smatra, da bo položaj sedaj dovoljeval, da stopi sporazum, ki je bil v nedeljo podpisan v Hanoi, v veljavo.

Nemško-japonska obrambna zveza

Proti sodelovanju Anglije in Zedinjenih držav na Pacifiku

Tokio, 26. sept. s. (CBC). Po informacijah z dobro obveščenih krogov sta se Nemčija in Japonska v načelu sporazumeli za sklenitev obrambne zveze, ki pa naj bi stopila v veljavo šele tedaj, če se Zedinjene države in Anglija sporazumejo glede skupnih obrambnih ukrepov na Pacifiku, zlasti v Singapuru. Kakor poročajo, je sklenitev zveze predlagala Nemčija?

Sanghaj, 26. sept. br. (CBS). Pred dnevi je po teh vesteh prispel v Tokio Hitlerjev poseben pooblaščenec Stammer, ki je japonskim odgovornim činiteljem predložil dve alternativni možnosti za nadaljevanje japonske politike na Daljnem vzhodu. Če se Japonska odloči za zvezo z Nemčijo, bo lahko takoj napadla Singapur in Hongkong. Če pa se za kaj takega ne bi mogla odločiti, bi morala osamljena tvegati borbo z angleško in ameriško vojno mornarico, ki bi utegnili zajeti njeno ekspanzijo na Tihem oceanu.

Tokio, 26. sept. s. (Ass. Press). Vesti, da bi bil japonski kronski svet v načelu pristal na sklenitev japonsko-nemške obrambne zveze so zaenkrat brez vsakega potrdila.

Washington, 26. sept. o. (United Press). Iz zanesljivega vira se je zvedelo, da so v teku nemško-japonska pogajanja, ki naj bi se kasneje pretvorili v zvezno pogodbo. Po teh informacijah razpravlja Nemčija in Japonska o obrambnem paktu, ki naj bi stopil v veljavo, če bi Zedinjene države in Anglija ustanovile v Singapuru skupno pomorsko oporišče. Japonski kronski svet je načelno že odobril tako zvezo z Nemčijo. Najbolj je ameriške kroge presenetila vest, da je pri teh razgovorih sodelovala indirektno tudi Sovjetska Rusija. Med Zedinjenimi državami in Rusijo so se vodila po posredovanju ruskega poslanika v Washington šest tednov pogajanja, pri katerih je Amerika stremela po vzpostavitvi dobrih odnosov z Rusijo kot protuteži proti Japonski na južnem Pacifiku, po vseh znakih pa ni dosti upanja, da bi Rusija nasprotovala japonskemu imperijalističnemu prodiranju na jugu Azije tako dolgo, dokler Japonska ne bo zanemarila severnega

dela Daljnega vzhoda. Prav tako verujejo v državnem departementu v možnost, da bo prišlo med Rusijo, Nemčijo in Italijo do sklenitve tajne pogodbe o nenapadanju. Glede na poslabšanje položaja na južnem Pacifiku se je zvedelo, da bodo Zedinjene države uporabile skupno z Anglijo njena oporišča v Aziji in da bodo takoj podvezle gospodarske sankcije proti Japonski v obliki splošnega embarga za vse pošiljave iz Amerike na Japonsko, ki so važne za vojaške potrebe.

Po mnenju ameriških krogov pomeni sklenitev take zveze, da se Japonska odreka svoji dosedanjji politiki nevmešavanja v sedanjo vojno.

Berlin, 26. sept. o. V Berlinu mnogo komentirajo vesti iz Sanghaja, da je bila sklenjena defenzivna zveza med Nemčijo in Japonsko zaradi položaja na južnem Pacifiku. Do te definitivne zveze je prišlo zaradi čim dalje bolj intenzivnega sodelovanja Anglije in Zedinjenih držav na Daljnem vzhodu. Po teh vesteh ima pogodba stopiti v veljavo, če bi se prekršil status quo na Pacifiku in korist Zedinjenih držav glede na Singapur in Avstralijo.

Berlin, 26. sept. br. (CBS). V službenih krogih se ni bilo mogoče dobiti nikake izjave, da bi se bil v Tokiju v resnici sondiral teren za vojaško sodelovanje Japonske in Nemčije, pozornost pa je zbudilo dejstvo, da so zastopniki nemškega propagandnega ministrstva označili take vesti za poskusne balone britanske propagande.

Japonci računajo z ameriškim odporom

Tokio, 26. sept. s. (CBC). V merodajnih japonskih krogih izjavljajo, da Japonska povsem računata z represalijami Zedinjenih držav zaradi japonske akcije v francoski Indokini, da pa tak politika Zedinjenih držav ne bo imela nobenega vpliva na japonsko politiko glede Daljnega vzhoda.

Glasi japonske vojske »Kokumin Simbun« pravi, da se bo Japonska morebitni skupni izrazi oporišča v Singapuru s strani Anglije in Zedinjenih držav uprla s silo.

Indija in Anglija

London, 26. sept. s. (Reuter). Minister za Indijo Amery je izjavil včeraj v nekem govoru, da obžaluje sklep indijskega kongresa, ki je osvojil Gandhijevo stališče, da ne bo podpiral Anglije v vojni. Amery je dejal, da popolnoma priznava resnost Gandhijevega pacifizma, ne razume pa, kako ga bo mogel Gandhi spraviti v sklad s svojimi zahtevami po svobodi. Kongresna stranka sicer izjavlja, da neče ovirati Anglije pri vodstvu vojne; prav to je vprašanje, o katerem bo Gandhi prihajajoče dni razpravljal z indijskim podkraljem, pa je zato bolje, da se čaka na ta razgovor brez predsodkov. Angleška vlada sama upa, da bo sporazum, ki bi sklenjen, v skladu ne samo z Gandhijevimi načeli, ki nasprotujejo vsaki vojni, temveč tudi z načeli podkralja, ki neče, da bi karkoli nasprotovalo sodelovanju Indije v vojni, v kateri gre tudi za dobrobit in za ideale indijskega naroda.

Indijski muslimani bodo stopili v vlado?

Bombay, 26. sept. s. (Reuter). Predsednik indijske muslimanske lige Jinnah, je imel te dni razgovor s podkraljem lordom Linlithgowom. Po razgovoru je izjavil Jinnah, da bo izvršni odbor muslimanske stranke v soboto sklepal o možnosti sodelovanja v indijski vladi.

Razpust norveškega »administrativnega sveta«

Stockholm, 26. sept. s. (Reuter). Nemški upravitelj na Norveškem Thervoben je objavil preko radia v Oslo proglas na norveški narod, v katerem sporoča, da je bil »norveški administrativni svet«, kakor se je imenovala dosedanja vlada na Norveškem, razpuščen. Odslej bodo njegovo nalogo izvrševali državni svetniki, ki jih bo imenoval pokrajinski vodja. Vse stranke na Norveškem so razpuščene. Vsako delovanje za norveško dinastijo ali norveško vlado v emigraciji je prepovedano.

Kjoseivanov poslanik v Bernu

Sofija, 26. sept. e. Bivši predsednik bolgarske vlade Georgi Kjoseivanov je imenovan za poslanika v Bernu. Včeraj popoldne je bil Kjoseivanov v avdienci pri kralju.

Izselitev Nemcev iz Besarabije

Bukarešta, 26. sept. br. (Stefani). V Cerinove je včeraj prispela nemška komisija, ki organizira preselitev nemškega prebivalstva iz Bukovine in Besarabije v Nemčijo. Tam se je sestala z zastopniki ruske vlade. Prva skupina Nemcev je že včeraj odpotovala iz Besarabije proti Jugoslaviji, od koder bo po kratkem odmoru nadaljevala svojo pot v Nemčijo.

Egipt bo stopil v vojno

ko bodo italijanske čete prodrle do postojank egiptске vojske

New York, 26. sept. e. (Tass). Dopisnik Associated Press javlja iz Kaira, da je predsednik egiptске vlade Fabrikata izjavil, da bo Egipt stopil v vojno, kakor hitro bodo Italijani dospeli do pozicij egiptskih čet.

Rim, 26. sept. e. Rimski radio javlja: Po vesteh iz Kaira je general Wavel, glavni poveljnik angleške vojske, izročil egiptski vladi ultimatum, v katerem zahteva, naj Egipt odkrito stopi na stran Anglije. Prav tako zahteva general Wavel aktivno sodelovanje angleške vojske z egiptskimi četami.

Prpriave za italijansko ofenzivo

Rim, 26. sept. o. Iz zapadnega Egipta poročajo, da je maršal Graziani že izdal naloge za nadaljnje prodiranje, ko bo kon-

Nov napad na Gibraltar

Včeraj je nad sto francoskih letal vnovič bombardiralo Gibraltar

London, 26. sept. s. (Reuter). Včeraj so francoska letala vnovič napadla Gibraltar in sicer v še večjem obsegu nego prejšnji dan. Po uradnih angleških cenitvah je sodelovalo pri napadu nad 100 francoskih letal. Bombardiranje je trajalo dve uri in pol. Vrženih je bilo nad 300 bomb, ki pa so padle po večini v morje ali na skalovje. Nekaj zasebnih hiš, na tudi nekaj upravnih poslopj je bilo poškodovanih. Toda na vojaških objektih je bila povzročena le majhna škoda. Tudi število človeških žrtev je majhno. V luki so bombe zadale neko manjšo ladjo, ki se je pozneje potopila. Protiletalsko topništvo v Gibraltarju je bilo ves čas v akciji in je sestrelilo tri francoska letala. Dve drugi letali sta bili močno poškodovani in sta bili najbrže tudi uničeni.

Madrid, 26. sept. s. (DNB). Včeraj so se letalski napadi na Gibraltar ponavljali ves dan. Bržkone so napade izvršila francoska letala.

Ze zgodaj jutraj je skupina letal bom-

bardirala pristanišče in utrdbe v Gibraltarju. Popoldne je ponovilo napade več eskadril letal. Bombe so bile zopet vržene na trdnjavo in na pristanišče. Popoldninski napad je trajal dve uri.

Kolikor je bilo mogoče videti s španskega ozemlja, je bilo eno izmed napadajočih letal sestreljeno. Posadka se je še rešila s padali.

Neugoden odmev v Ameriki

Washington, 26. sept. s. (Reuter). Napadi francoskih letal na Gibraltar in postopanje francoskih oblasti v Dakarju so izzvali v ameriških političnih krogih zelo neugoden vtis. Čeprav ni bil izdan o dogodkih še noben oficijelni ameriški komentar, se je vendarle zvedelo, da so zbudili ukrepi francoske vlade v Vichyju močno kritiko. Zedinjene države sicer uvidevajo težavni položaj vlade v Vichyju, smatrajo pa, da se je z zadnjimi dogodki neobčajno močno ekspanziral za Nemčijo.

Letalski boji nad Anglijo

Nemški napadi na London so se nadaljevali tudi v pretekli noči

London, 26. sept. s. (Reuter). Pri letalskem napadu na London preteklo noč so se poslužila nemška letala nove taktike. Letala so priletela najprej samo do predmestij Londona, kjer so čakala na ugodno priliko, nato pa so se izredno visoko in hitro pognala nad središče mesta. V središču Londona je streljalo protiletalsko topništvo preteklo noč močnejše nego kdajkoli prej. Iz zunanjih okrajev središča so se čule eksplozije bomb. Nemška letala so bila očitno prisiljena, da so odvrkla bombe tam brez cilja.

Letalska bitka podnevi

London, 26. sept. s. (Reuter). Po zadnjih podatkih letalskega ministrstva je bilo včeraj nad Anglijo sestreljenih skupno 26 nemških letal, 22 jih je sestrelilo lovsko letalstvo, 4 pa protiletalsko topništvo. Glavni nemški napadi na Anglijo so veljali včeraj južnozpadni Angliji, kjer se je pojavila pred poldnem skupina okoli 100 nemških letal, ki so letela temo skupaj v formaciji, ki je imela obliko puščice. Ko so angleška lovka letala napadla formacijo, so se nemška letala poslužila nove taktike. Bombniki so se držali tesno drug drugega, njihove skupine pa so z vseh strani obkrožila lovka letala. Na ta način so angleški lovci Spitfire, ki so leteli

proti solncu, zašli v križni ogenj strojne nemških lovskih letal. Kljub temu je angleškim lovcem uspelo sestreliti znatno število napadajočih letal.

Angleško uradno poročilo

London, 26. sept. s. (Reuter). Jutranji komunikacije notranjega in letalskega ministrstva ugotavlja, da so napadi nemških letal na London v pretekli noči povzročili več požarov v raznih delih prestolnice, škoda pa je bila zelo omejenega obsega, ker so gasilci in drugi pomožni oddelki povsod takoj intervenirali. Eksplozivne bombe so povzročile več človeških žrtev, med njimi nekaj smrtnih.

Bombe so bile vržene tudi na južno-vzhodno in severozahodno Anglijo ter na Wales. Povzročena je bila materialna škoda, toda človeških žrtev je malo.

Nemško poročilo

Berlin, 26. sept. s. (DNB). Napadale akcije nemških letal proti vojaškim objektom v Angliji so se nadaljevale tudi včeraj. Ze jutraj so nemška letala izvršila več izvidniških poletov nad južno Anglijo ter so metala bombe na letalske tvornice in tvornice orožja.

Zgodaj popoldne so močne formacije bombnikov v spremstvu lovskih letal v več zaporednih skupinah napadle velike letalske tvornice v Clifftonu pri Bristolu. Vrženih je bilo mnogo bomb težkega kalibra ter jih je več zadelo glavno tvorniško zgradbo.

Tako popoldne kakor tudi popoldne je prišlo do velikih letalskih bitk z angleškimi lovskimi letali. Točno število sestreljenih angleških letal še ni ugotovljeno, vendar so v vseh bitkah odnesla zmago nemška letala.

Pristanek angleškega bombnika na Nizozemskem

Amsterdam, 26. sept. s. (Ass. Press). Včeraj je na Nizozemskem zaslon pristalo angleško bombno letalo. Posadka je neznan kam izginila. Nemške oblasti so sedaj razpisale nagrado 500 nizozemskih goldinarjev za vsakega člana posadke, ki ga ujamejo.

Promet v Londonu neomejen

New York, 26. sept. e. (Tass). Dopisnik »United Press« javlja iz Londona, da niso resnične vesti, po katerih je promet v Londonu ukinjen in zavrt, ker dober del mesta sploh še ni bil bombardiran. Čeprav so poškodovana mnoga poslopja, se posli v Londonu razvijajo in opravljajo še naprej.

Ciano na poti v Berlin

Prizadevanje za ustvaritev velikega protiangelskega bloka

Rim, 26. sept. AA. (Stefani). Davi je italijanski zunanji minister grof Ciano odpotoval na krjše bivanje v Nemčijo.

Berlin, 27. sept. e. Italijanski zunanji minister Ciano, ki je sinoči odpotoval iz Rima, bo prispel danes v Berlin, vendar pa na merodajnih mestih ni mogoče dobiti nobenih pojavnosti o tem. Prihod grofa Ciana v Berlinu bo vsekakor v zvezi z vprašanjem opredelitve Španije. Kakor znano, je imel španski notranji minister Serano Sunner dva sestanka z Ribbentropom in je bil za časa bivanja v Berlinu dvakrat pri Hitlerju. Pričakujejo da bo najbrže še v teku tedna v Berlinu na svačan način objavljena nova faza v odnosu med državami oziroma Rim-Berlin in Španijo. To je, kakor poudarjajo, glavni cilj potovanja grofa Ciana. Glede opredelitve Španije smatrajo v obveščenih krogih, da ne gre za vstop Španije v vojno, temveč za to, da bo Španija v borbi proti Angliji nudila državam oziroma svojo pomoč na ta način, da jima da na razpolago oporišča za podmornice.

Berlin, 26. sept. s. (Ass. Press). V običajno dobro obveščenih tujakšnih političnih krogih se je zvedelo, da bo dospel italijanski zunanji minister Ciano najbrže danes v Berlin. Grof Ciano naj bi prislo-

stvoval podpisu neke pogodbe. To sklepajo iz dejstva, da so v protokolnem oddelku nemškega zunanjega ministrstva v teku velike priprave, ni pa mogoče zvedeti, če je v zvezi s podpisom tudi bivanje španskega notranjega ministra Sunnerja v Berlinu, čeprav se čujejo take domneve.

Rim, 26. sept. e. (United Press). V tujakšnih merodajnih krogih pričakujejo, da bo diplomatska aktivnost Rima in Berlina dovedla do senzacionalnega sporazuma svetovne važnosti. To diplomatsko aktivnost označujejo v tujakšnih dobro poučenih krogih kot zelo pospešeno glede na dogodke v Dakarju, Egiptu in francoski Indokini. V ta okvir spadajo tudi razgovori grofa Ciana z japonskim veleposlanikom v Rimu o sodelovanju Nemčije, Španije, Italije, Japonske in Rusije. Vesti, ki zatrjujejo, da potuje grof Ciano v Berlin, se vzdružujejo, a ni mogoče o tem dobiti potrdila na službenem mestu.

Zimski čas v Nemčiji

Berlin, 26. sept. br. (DNB). S 6. oktobrom bodo po vsej Nemčiji premaknili ure spet za eno uro nazaj, tako da bodo v skladu s srednjeevropskim časom. Ob 3. zjutraj bodo ure premaknili na 2.

Bombardiranje Berlina

V pretekli noči so imeli v Berlinu pet ur letalski alarm

London, 26. sept. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo je objavilo davi naslednji komunikacije:

Močne jedinice angleških bombnikov so preteklo noč napadle vojaške objekte v Berlinu. Nadalje so bili izvršeni napadi na Kie in na invazijska oporišča v ozemlju, ki je zasebno po sovražni vojski.

London, 26. sept. (Reuter). Letalsko ministrstvo objavlja, da so večer jutraj izvršila angleška letala tudi več napadov na pristanišča v Brestu in Cherbourgu. V Brestu so bile zadete vojašnice, železniške naprave in dokli.

New York, 26. sept. s. (Reuter). Po ameriških poročilih iz Berlina je imel preteklo noč Berlin peturni letalski alarm, od 23. do 4. jutraj. Po nemških informacijah so vrsta angleških letala mnogo bomb, ki so ubile in ranile mnogo civilistov.

Berlin, 26. sept. s. (DNB). V noči na sredo je več angleških letal skušalo napasti Berlin. Protiletalska obramba je več-

no letal na mejah mesta zavrnila, toda nekaj jih je uspelo doleteti nad zapadni in severni del mesta. Angleška letala so vrila več bomb, toda izključno na stanovanjske hiše v gosto naseljenih delavskih predmestjih. Vrženih je bilo mnogo bomb, zlasti zažigalnih, ki so zadele več stanovanjskih hiš in zahtevale tudi nekaj človeških žrtev, toda izključno med civilnim prebivalstvom. V zapadnem predmestju Berlina so angleški bombniki vrtili bombe na bolnišnico, ki je bila na strehi označena z velikim mednarodnim znakom Rdečega križa. Pred tem so vrtila angleška letala mnogo raket na padalnih, tako da so prav gotovo mogla razločiti bolnišnico.

Berlin, 26. sept. AA. (DNB). V pretekli noči so angleška letala napadla prestolnico Nemčije ter metala brez načrta in cilja bombe na posamezne kraje na periferiji, kjer so samo stanovanjske hiše. Več stanovanjskih poslopj ter izletniških kolonij je bilo uničenih ali poškodovanih

Prevoz nemškega vojaštva preko finskega ozemlja

Helsinki, 26. sept. i. (DNB). Finski listi prinašajo na precej nevidnem mestu službeno objavo o tranzitu nemških vojaških dopustnikov ter nemškega vojnega materiala med severno Finsko in severno Norveško. Izkravarjanje nemških čet, ki so bile v tranzitu dirigirane preko finskih pristanišč Vasa in Aulu v severno Norveško, je dalo povod, da so se razširile na Finskem vsakovrstne govorice. Tako se je čulo, da bodo nemške čete zasedle na Finskem razna oporišča, med njimi tudi Alandske otoke. Zato je vlada izdala uradno pojasnilo glede teh tranzitov, s katerim je bila končno vzeta podlaga vsem neutemeljenim ugotovitvam.

Washington, 26. sept. s. (CBC). Finski

poslanik pri ameriški vladi Prokope je izjavil, da ugodnosti, ki jih je finska vlada dovolila za prehod nemške vojske na Norveško, ne pomenijo, da bi bila Finska opustila svojo politiko nevtralnosti. Novi nemško-finski sporazum je sličen svojočasnemu švedsko-nemškemu sporazumu glede tranzita vojaštva.

Angleški protest

London, 26. sept. s. (Reuter). Angleška vlada je naročila svojemu poslaniku v Helsinkih, da vloži oster protest pri finski vladi proti dovolitvi prehoda nemške vojske skozi Finsko na Norveško. Angleška vlada ugotavlja, da je s tem Finska prekršila svojo nevtralnost.

Ameriška oporišča v angleških kolonijah

Priprave za obrambo atlantske obale

Washington, 26. sept. s. (Reuter). Strokovnjaki ameriške voje marinarice so predložili predsedniku Rooseveltu sedaj dokončni predlog glede razporeditve novih ameriških vojaških mornariških in letalskih oporišč v angleških kolonijah ob atlantski obali Amerike. Glede oporišč na Novi Fundlandiji in Bermudih so vsi načrti že izgotovljeni, kmalu pa bodo tudi oni za oporišča v Zapadni Indiji.

Mornariški minister Knox je sporočil, da bodo Zedinjene države v kratkem pričele z graditvijo vojaških zgradb in drugih objektov v novih oporiščih tudi na Karibijem morju.

Ameriška admiraliteta je kupila 33 za-

va, naj Zedinjene države nudijo Angliji vso možno pomoč. Prihodbna nedelja se bo praznovala kot »angleška nedelja« z molitvami za angleški narod.

Ameriški list za vstop v vojno

New York, 26. sept. AA. (Tass). Nekateri ameriški listi, ki so zastopali stališče neomejene pomoči Angliji s pogojem, da Amerika sama ne stopi v vojno, se ne držijo več te omejitve. Tako piše list »Star«: Zedinjene države morajo biti pripravljene z vsemi sredstvi, s katerimi razpolagajo, da podpro Veliko Britanijo, ker je očitno, da je vojna že prekorčila evropski okvir. Ne glede na to, ali smo to hoteli ali ne, se sedaj vidi, da smo v to vojno že zapleteni. »New York Times« vztraja pri tem, da se Angliji pošlje takoj pomoč in naj se ne čaka na rezultat predsedniških volitev. »Daily News« piše, da so Zedinjene države vsak dan bližje vojni. Oba predsedniška kandidata sta pristala vstopa Amerike v vojno. Jasno je torej, da imajo Zedinjene države namen nuditi Veliki Britaniji neomejeno pomoč.

Trgovinski kredit Čangajškovi vladi

Washington, 26. sept. s. (Reuter). Izvozna in uvozna banka je sklenila dovoliti kitajski vladi v Čungkingu kredit 25 milijonov dolarjev.

Šahovski turnir v Moskvi

Moskva, 26. sept. s. Snoči je bilo igrano XV. kolo šahovskega turnirja za prvenstvo Rusije. Senzacija je zbudila zmaga Makagonova nad vodečim Smislovom, ki je bil doslej neporažen. Makagonov je v Nimco-vicevi obrambi ovrgel riskantno igro svojega nasprotnika, osvojil v 26. potezi dano in v 31. potezi izsilil predajo nasprotnika. Lerišev je premagal Levenfisa, Konstantinopolski pa Rudokovskega. Partija Panov-Dubinin se je končala remis. Vse ostale partije so prekinjene. Keres ima proti Boleslavskemu nekoliko boljše pozicijo. Mikenas ima proti Botvinniku kmata več in boljše izgleda.

Stanje po XV. kolu je sedaj: Smislov 10 in pol, Makagonov 9 in pol, Bondarevski, Lilienthal po 9 (2), Boleslavski 9 (1), Botvinnik 8 in pol (2), Keres 8 (2) itd.

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 20. ur
Četrtek, 26. septembra: Pohujšanje v dolini šentflorjanski. Red Četrtek
Petek, 27. septembra: Razvalina življenja. Red Premierski
Sobota, 28. septembra: Romeo in Julija. Red B
Nedelja, 29. septembra: Razvalina življenja. Izven
Ponedeljek, 30. septembra: zaprto

Fr. Ks. Finžgar zavzema v naši književnosti kot pisatelj in dramatik dobrega poznavalca našega naroda. V svojih delih razkriva značaj našega kmeta in konflikte iz njegovega življenja. »Razvalina življenja« je delo, v katerem je orisal nesrečen zakon. Na premiero, ki bo jutri v petek za red Premierski in bo tretja v letošnji sezoni, opozarjamo!

OPERA

Začetek ob 20. uri
Sobota, 28. septembra: Fidele. Otvoritvena predstava. Red Premierski
Nedelja, 29. septembra: zaprto
Ponedeljek, 30. septembra: zaprto
Torek, 1. oktobra: zaprto

P. n. občinstvu sporočamo, da bo od 27. t. m. t. j. od petka dalje dnevna blagajna v operi odprta od pol 11. ure dop. do pol 13. ure in od 15. do 17. ure popoldne.

Mogočna muzikalna invencija L. v. Beet-

hova, ki odlikuje vsa njegova dela, pose-

beno pa simfonija, je odlika njegove edine

opere: »Fidelio«. Elementarnost njegove

glasbenih doživljajev je prelita v to ope-

ro v simfonio-dramatski obliki. Zasedba

vlog v tem delu bo: Leonora — Laboševa,

Florestan — Franci, Rocca — Betetto, Piz-

zaro — Popov, Marcelina — Ribičeva, don

Fernando — Lupša, Jaquino — Siadojlev.

Dirigent: dr. Švara. Režiser: Ciril Debevec.

Ljubiteljem lahke glasbe je ustreglo oper-

no vodstvo s uvrstitvijo Leharjeve opere »Grof Luksemburški« v repertoar. Ker gre

stremjenje opere za tem, da bi dala obliko-

valcem predstave s prvovrstno zasedbo, bo

sta pela glavni partiji člana opere Sonja

Ivančičeva in Franci, ki se je že z velikim

uspehom uveljavila v operi. Prvi nastop

Ivančičeve v operi bo zanimivost, ki jo

velja videti. — Druga zanimivost pri tej

predstavi bo tudi prvi nastop Borisa Pilata

v naši operi, ki bo s prama-balerino Erno

Moharjevo plesal veliki valček. Boris Pi-

lato je odlični baletni plesalec in je žel

v poslednjih sezonah kot član raznih ino-

zemskih gledališč, velike uspehe.

Nekaj misli o draginji

Povzročajo jo državna finančna politika in navijalci cen

Ljubljana, 26. septembra
Visoke cene življenjskih potrebščin, ki se na našem trgu čedalje bolj uveljavljajo, spravljajo marsikoga v resno zadrego, ker denarna sredstva, ki so na razpolago, ne zadoščajo več za nabavo najbolj nučnih življenjskih potrebščin. Četudi se je pred enim letom z istimi sredstvi še nekako z silo živelo, zaradi tega padajo kar pavšalno obdolitve, enkrat na ta, drugi zopet na drugi stan. Češ, da je kriv draginje. Malokdo pa trezno in objektivno premisli; Zakaj in od kod draginja?

Na to vprašanje bomo najlažje odgovorili, če razdelimo draginjo na dva vzroka, ki povzročajo draginjo v dve vrsti:

1. na draginjo, ki je posledica državne finančne gospodarske politike, in

2. na draginjo, ki jo povzročajo takozvani navijalci cen.

Draginja, ki ima svoj izvor v državni finančni gospodarski politiki, je v tesni zvezi z oblikovanjem, s katerim Narodna banka regulira takorekoč celokupno gospodarstvo v državi in na to se tudi v pretežni večini oslanja narodni dohodek, ki je bistveno merilo za življenjski standard povprečnega državljanca. Ni vseeno, ali ima Narodna banka novčanic v obtoku 10 milijard, ali pa 50 milijard, kajti pri nizkem obtoku bodo cene nizke, dočim pri visokem obtoku narastejo temu primerno. Menda vsi vemo, da smo imeli v letih gospodarske stagnacije najnižji obtok novčanic, 4 in pol milijarde, kar je bilo glede na število prebivalstva v državi absolutno premalo. Zato je bil tudi narodni dohodek, ki je odpadal na posameznega državljanca, tako nizek, kakor v nobeni drugi evropski državi.

Če pogledamo primerjalno statistiko, Jugoslavijo-Nemčija iz leta 1938., bomo lahko razumeli, zakaj so bile v naši državi cene nizke. Na enega prebivalca v Jugoslaviji je znašal narodni dohodek (vse v dinarih) 2.284.—, dočim je znašal v Nemčiji 15.540.—, davčna obremenitev narodnega dohodka pa je znašala, v Jugoslaviji 24%, v Nemčiji pa 26%. Davek znaša torej v Jugoslaviji na osebo po din 548.—, v Nemčiji pa din 4.040.—, tako, da ostane v Jugoslaviji, enemu prebivalcu od narodnega dohodka še din 1.736.— na leto, dočim ostane enemu prebivalcu v Nemčiji, skoro sedemkrat toliko, to je še celih din 11.500.—.

Pred dirkami na Čatež

Za to zanimivo motociklistično prireditve na Dolenjskem vlada veliko zanimanje

Trebnje, 25. septembra.

Prihodnjo nedeljo priredi agila motosekcija »Hermes« v Trebnjem II. medklubsko brzinsko dirko, nad katero je prevzel pokroviteljstvo minister za telesno vzgojo naroda g. Dušan Pantič. Častno predsedstvo pri prireditvi sta pa prevzela ban dr. Natlačen in divizionar divizijski general g. Dragoslav Stefanović. V častnem odboru so predstavniki gospodarskih, kulturnih in športnih ustanov naše Dolenjske, a prireditelj je vabil tudi številne častne goste širom po Sloveniji.

Za prireditve samo vlada povsod veliko zanimanje. Ne samo med športniki, temveč tudi med ljubitelji naše Dolenjske, ki bodo v nedeljo pohiteli k nam, kjer jim je pripravljeno še posebno presenečenje, o čemer pa prireditelj molči, da bo napovedano presenečenje res presenečenje.

Medtem ko se priprave za izvedbo dirke končujejo, v gradnji je velika tribuna za častne goste in narodne noše, nabavljene so zvočne naprave, napeljuje se telefon iz Velike Loke na Čatež, postavljajo se mlaži na startu, vzdolž proge in na cilju, tako da bo tudi zunanji videz prireditve čim bolj učinkovit, raste število prijavljenih dirkačev iz dneva v dan. Do sedaj so prijavi udeležbo člani Motokluba Zagreb, I. hrvatskega motokluba, Varaždinci, člani I. gorjanskega motokluba, Hermecani iz Ljubljane in dirkači »Ilirije« razen številnih prijavljenih domačih sekcij v Trebnjem in iz okolice. Borba bo seveda zopet med Zagrebčani in našima asoma šiško in Miklavcem ter oba biti prireditelj tudi v športnem pogledu nad vse zanimiva.

Te dirke pa za Dolenjce niso pomembne samo s športnih vidikov, v enaki meri bodo mnogo mnogo pripomogle tudi k razmahu tujkega prometa. Trebnje, Velika Loka in Čatež bodo doživeli uspeh, ki je v današnjih tesnih razmerah le redek. Številni gostje in izletniki, ki se prijavljajo od vseh strani, so le dokaz, da Dolenjska na glasu prijetnih in cenjenih izletniških krajev le pridobiva in da bo v nedeljo delna obiska kakor malokdaj.

Za izletnike iz Ljubljane ba najpriklad-

nejše, da se prijavijo »Putnik«, ki jih bo

za 56 din pripeljal v Trebnje, na Čatež in

na Veliko Loko. V ceni je všteta voznina

iz Ljubljane in nazaj, zajtrk, kosilo, med-

tem ko si bodo morali večerjo oskrbeti iz-

letniki sami, kjer bodo paš zvečer njih

skupine. Da bo tudi večerja izdatna in

poceni, ni treba še posebej poudarjati.

Vabimo vas, izletniki! Dolenjska vas

vabi! Vabi vas, da preživite vsaj nekaj

prijetnih uric daleč proč od vsakdanjih

brag in skrbi. Pridite in radi se boste še

vracali!

Iz tega je razvidno, da bi pri enakem preživljanju enega jugoslovanskega in enega nemškega državljanca smele biti pri poslednjem vse življenjske potrebščine skoro sedemkrat dražje, kakor pa pri prvem, kar pa niti od daleč ni bilo res. V gotovih primerih je bilo celo obratno, zlasti pri industrijskih izdelkih.

Na podlagi teh navedb nam bo jasno, zakaj so bili pri nas nekateri, zlasti agrarni produkti tako poceni v zadnjih letih. Tega pa ne moremo trdit za vse agrarne produkte, kajti v letu 1939 se je trgovalo s pšenico na svetovnem trgu v Liverpoolu, najnižje po din 52.— za meterski stot in po tej ceni se je pšenica iz naše države tudi izvažala s eventualno carinsko preferenco, dočim ji je bila v notranjosti države določena cena po Prizadu po din 165.— za meterski stot. Do nove žetve v l. 1940 pa se je tudi cena pšenice zelo visoko dvignila. Tudi sladkor in drugi produkti domačega izvora, ki spadajo pod državni monopol, so bili mnogo dražji, kakor v drugih državah, zato tudi njihova cena ni bila v skladu z narodnim dohodkom, pa tudi ne z oblikovanjem Narodne banke. Se pred enim letom je obtok novčanic znašal samo nekaj nad 8 milijard, dočim znaša danes že nad 12 milijard in to daie upravičen povod za naraščanje cen.

Sicer bi to povišanje obtoka ne bila nikakoli nesreča, ko bi se istočasno sorazmerno zviševali tudi dohodki prav vsem prebivalcem v državi. Ker pa temu ni tako, zato skušajo oblastva z različnimi uredbami in ukrepi, ki imajo zakonsko moč, draginjo pobijati in jo omejivati.

Res pa je, da tudi drugih momentov, ki povzročajo draginjo, ne smemo podcenjevati. Vojna psihoza, slaba letina, mašina ponudba in veliko povpraševanje na trgu igra brez dvoma vseh let in povsod veliko vlogo pri višini cen. Morda bo kdo reklet: ta na draginjo zagovarja. Tistemu bodi povedano, da je pisec teh vrstic, najbolj daleč od tega, da bi si želel draginje, toda dejstva so taka, ki se ne dajo prav nič spremeniti.

Prihodnjo bomo pa obravnavali vzroke, ki povzročajo draginjo v drugem delu, to je, navijalci cen.

Res pa je, da tudi drugih momentov, ki

povzročajo draginjo, ne smemo podcenje-

vati. Vojna psihoza, slaba letina, mašina

ponudba in veliko povpraševanje na trgu

igra brez dvoma vseh let in povsod veliko

vlogo pri višini cen. Morda bo kdo reklet:

ta na draginjo zagovarja. Tistemu bodi

povedano, da je pisec teh vrstic, najbolj

daleč od tega, da bi si želel draginje, toda

dejstva so taka, ki se ne dajo prav nič

spremeniti.

Prihodnjo bomo pa obravnavali vzroke,

ki povzročajo draginjo v drugem delu, to

je, navijalci cen.

uspel, in sicer na prav originalen način. Je nekaj olj, ki kažejo naslanjanje na impresionistične vzore, toda so tudi olja, kjer se je uveljavila izrazita Ravnikarjeva umetniška osebnost, na primer »Ljubljanska pinarna«, »Drvarnica na Menin«, »Motiv s Spodnjega Rožnika«, »Lesno skladišče« in nekatera tihotija.

Mladinski ciklus je ljubitelje umetnosti izredno prijetno presenetil. Originalnost, doganost in idejna invencija razstavjalca se posebno jasno kažejo v tem ciklusu. Velika škoda bi bila, ako bi se ne našel založnik tega ciklusa v originalnih barvah. O preciznosti in vsebinski polnosti njegovih linorezov iz zbirke »Ogledalo« smo svoj čas že poročali.

Ljubo Ravnikar resnično išče svoja pota in svoj umetniški izraz ter na tej poti razveseljuje zmaguje.

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Četrtek, 26. septembra: Ciprijan in Justina, Vigilij

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Zatočišče izobčenih

Kino Sloga: Bela strela

Kino Union: Veseli bohem!

Kino Moste: Špijonka

Razstava slik akad. slikarja Rika Debenjaka v Jakopičevem paviljonu odprta od 9.—18.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Komotar, Vič — Tržaška cesta 48.

Ozpod sita

Rumunija je naša sosedka. Njena vlada je sprejela zakon o nadzorstvu nad imetjem tistih visokih gospodov, ki so bili v zadnjih desetih letih predsedniki vlade, ministri, državni podtajniki, generalni tajniki ministrstev ali prefekti bukaške policije, bukaške župani, generalni ravnatelji državnih ustanov, načelniki glavnega generalnega štaba, guvernerji rumunske Narodne banke, poveljniki mladinske organizacije in kraljevski guvernerji. Vsi bodo morali dokazati zakonito poreklo svojega imetja in imetja svojih družin imetja, ki s njem ne bodo mogli dokazati, da so ga zakonitim potom pridobili, jim bo zaplenjeno v korist države. Predsedstvo rumunske vlade sporoča v zvezi s tem da je bilo pri pregledovanju premoženja bivšega pravosodnega ministra Diamana ugotovljeno, da je vzel brez pooblastila iz skladov pravosodnega ministrstva 8.600.000 lejev, razen tega pa še 6.000.000.

Še o Stradivarijevih goslih

Pod naslovom »Kaj je s Stradivarijevimi gosli v Zagrebu« je izšel članek s podpisom I. K. v soboto, 21. septembra. Ker dopis ne odgovarja zgodovinski resnici, bi rad podal tole pojasnilo:

Skratja ne verjamem, da bi se ne vedelo za Stradivarijevo rojstno leto. Apian Beunewitz in drugi pišejo, da je bil Stradivari rojen l. 1644. Izhaja iz stare, sloveče kremenške patrijske rodovine. Udje te rodovine so zavzemali v srednjem veku najvišja mesta. L. 1127 je bil Ottolitus Stradivari senator patriae in l. 1168 je imel Egidius Strad. isti naslov. Ako so datumi določeni za več stoletij nazaj, bi bilo pač verjetno, da imajo zgodovinarji prav. Sicer pa je to stvar zgodovinarjev.

Najvažnejše v članku je to, da Paganini ni imel stradivarskega, ampak vijolično, ki jo je izdelal Josef Guarnerius del Gesu. Tako neznanje zgodovine, bi po mojem mnenju, ne smelo priti v list. (Krivda seveda ni gosp. I. K., pač pa informatorja.)

Stavek »Saj veste, da Slovenci nismo brez tradicije in da imamo celo posebno šolo za goslače...« Kaj je s tem mišljeno, mi ni znano, znano pa je vsakomur, kaj pomeni nezaključen stavek s tremi pikami.

Res imamo šolo za goslarje — ne pa goslače! — in to je banovska šola za glasbila na Tehniški srednji šoli v Ljubljani. Na to šolo bi pač morali biti ponosni, saj je narodna kulturna vrednota, ki je nimajo vsi narodi. Šola je pa tudi dokazala, da razume Stradivarija in da ne zasluži treh pik, ampak klicaj!

M. Mušič
kralj. dvorni goslar

Vlomi in tatvine

Ljubljana, 26. septembra
Davi je bila policijska uprava telefonično obveščena, da je bil ponosi izvršen izredno drzen vlom v Skofji Loku. Orožniki so sporočili, da je bilo vlomljeno v stanovanje nekega uradnika in sicer najbrž kmalu po polnoči. V pritlični stanovanju so prišli vlomilci menda skozi okno in ukradli iz omare 33.000 din v tisočakah ter stotakah in dve hranilni knjižici s precejšnjimi vlogami. Vlomilci pa se niso zadovoljili samo s tem plenom. Iz spalnice so šli še v shrambo, kjer so ukradli vrečo bele moke, veliko pločevinasto posodo s 30 litri olja in nekaj platnenih rjuh. Vlomilci so plen odnesli neopaženo in ni za njimi še nobenega sledu.

Orožniki iz Brežic pa poročajo o drznem vladu v stanovanju dr. Janka Drnovskega. Kakor v Skofji Loku, so tudi v Brežicah vdrl vlomilci v stanovanje skozi okno, in sicer v večernih urah, ko dr. Drnovskove družine ni bilo doma. V stanovanju so vlomilci vse premetali. Iz omare so ukradli štiri skoro nove moške obleke, iz predala mize pa so odnesli veliko, težko srebrno cigaretno dozo, zlat poročni prstan z napisom: »Tina 31. XII. 21.« štiri pare usnjatih moških rokavic, dva para ženskih rokavic, nekaj kozmetičnih potrebščin ter nekaj drugih predmetov. Vlomilci so prav tako previdno izginili, kakor so prišli in je ostalo vsako zasledovanje zaman. Dr. Drnovska so vlomilci oškodovali za nad 10 tisoč din.

Zrtev spretnega žeparja je postal v vlaku železniški uradnik Ciril M., ki se je vozil domov v Ljubljano iz Sevnice, kjer je bil po opravkih. Tat se mu je približal v vagonu, ko je zadržal in mu ukradel usnjato listnico, v kateri je imel 8000 din. Oškodovanec je tatvino opazil šele nekje pri Trebnjem, ko je tat najbrž že davno izstopil na eni prejšnjih postaj.

Zahteve švicarskega nacionalnega gibanja

Bern, 26. septembra. AA. (DNB). Vodstvo »Nacionalnega gibanja« v Švici je izdalo sporočilo, da je predsednik švicarske konfederacije v imenu vsega sveta sprejel v advieno člana vodstva švicarskega narodnega gibanja. Pri tej priliki so člani vodstva izročili predsedniku federacije pismo, v katerem v glavnih potezah rekapitulirajo stališče in

FILM ZA IZREDNO MOČNE ŽIVCE!

Zatočišče izobčenih

Predstave ob 16, 19. in 21. uri.

V gl. vlogi lepa Kitajka

Ana May Wong

Zelo pester in zabaven
dodatni spored!

Strahotna džungla s svojimi grozotami!
Samopasni mongolski knez, vladar nad
življenjem in smrtjo svojih podanikov!
Mlada Kitajka v borbi za očetovo življenje
in čast. **Kino Matica**, tel. 22-41

Danes zadnjikrat!

VESELI BOHEMI

Predstave ob 16, 19. in 21. uri!

Na željo mnogih še enkrat ponavljamo češki film

Vezabavna opereta! V glavnih vlogah:

Jarmila Kširova, Hana Vitova, A. Novotný

KINO UNION — Tel. 22-21

KINO SLOGA — tel. 27-30.

BELA STRELA

Kot dodatek: domači kulturni film
»Z A L E«.

Film o smelih avtomobilskih rekorderjih,
o njihovih vrstolomnih podvigih in peklenskih
brzinah. — Nežna ljubavna idila dveh
mladih ljudi. — Danes ob 16, 19. in 21. uri.
V gl. vlogah: Cecilia Parker in Dennis O'Keefe.

DNEVNE VESTI

— Kaj pa ljubljanska Filharmonija? Po-
ročali smo že, da bosta zagrebška in beo-
grajska Filharmonija menjale gostovalni
v Zagrebu in Beogradu. V zvezi s tem vpra-
šuje današnji »Jutarnji list« zakaj se pri
tem ni upoštevala tudi ljubljanska Filhar-
monija oziroma ljubljanski simfonični or-
kester, ki bi tudi lahko sodeloval pri teh
gostovanjih. »Jutarnji list« piše: Ni dvoma,
da je več modernih ljubljanskih skladate-
ljev, ki bi njihova dela vzbudila zanimanje
zagrebškega in beogradskega koncertnega
občinstva, kakor bi bila deležna zanimanja
dela hrvatskih in srbskih skladateljev v
Ljubljani. Če je bil organiziran z velikim
uspehom poset hrvatskih književnikov v
Ljubljani in slovenskih književnikov v Za-
grebu bi bil gotovo z navdušenjem sprejet
tudi nastop zagrebških filharmonikov v
Ljubljani in ljubljanskih v Zagrebu. —
Stališče »Jutarnjega lista« pozdravljamo
in v polni meri odobravamo.

— Vážno opozorilo staršem, ki imajo
otroke. Čl. 3. uredbе o izrednih dokladah
za državne uslužbenke določa tudi posebno
izredno rodbinsko doklado za otroke po 50
din mesečno. Ta doklada pripada staršem,
dokler otrok ne prekoraci 16. leta staro-
sti. Po dovršenem 16. letu pripada samo
za otroke, ki se redno šolajo, a nadalje do
dovršene 23. leta. Torej so isti pogoji
za to izredno doklado kot za redno rodbin-
sko doklado za otroke. Nova pa je v čl. 3.
določba, da pripada doklada samo enemu
izmed zakoncev, če sta oba v državni služ-
bi. Iz te določbe sledi, da pripada ta iz-
redna doklada tudi za tiste otroke do 16.
oziroma do 23. leta starosti, za katere sicer
roditelji niti ne dobivajo redne rodbinske
doklade. Tako imajo pravico do te izredne
doklade za otroke tudi one državne usluž-
benke, ki so njihovi možje v privatni služ-
bi, ali se bavijo s samostojnim delom, ozi-
roma so upokojenici. Prav tako pripada ta
doklada za otroke, ki prejemajo po enem
od umrlih roditeljev nad 250 din mesečne
rodbinske pokojnine, pa zato nimajo pravice
do redne rodbinske doklade. Opozor-
jamo prizadele starše, da naj za prizna-
nje in izplačilo izredne doklade za otroke
vložijo prošnjo na pristojni državni urad.

— Pojasnilo glede pošiljanja paketov
vojnim ujetnikom in internirancem v oze-
mlju vojskujočih se, odnosno okupiranih dr-
žav. V pojasnilih, ki smo jih priobčili pred
kratkim glede pošiljanja paketov vojnim
ujetnikom in internirancem smo navedli
pod točko 1), da se morejo za Nemčijo,
Danko, Norveško, Češko-moravski protek-
torat, generalni poljski guverner in
Italijo pošiljati paketi do 20 kg teže, ka-
kor tudi vse ostale pisemske pošiljke. Ker
je carinska pošta v Ljubljani sprejem in
odpravo takih paketov odklonila, smo se
obrnil na Glavni odbor Rdečega križa za
pojasnilo, nakar smo prejeli pojasnilo dne
21. t. m., da je naše pojasnilo glede teže
paketov točno, v kolikor tiče poštnih ura-
dov, t. j., da poštni uradi sprejemajo pa-
kete do navedene teže. Vendar nas opo-
zarja glavni odbor, da morajo stranke v
primerih, kadar pošiljajo pakete preko 1
kg teže in vrednosti preko 50 din, zaprositi
po sedaj veljavnih carinskih predpisih
Narodno banko, da jim izda predmetno
dovoljenje. To dovoljenje pa se jako težko
dobi.

— Uradno določene cene drv. Urad za
kontrolno cen je določil cene drvom in si-
cer za tovorne postaje, za železniške in
rečne nakladalne postaje za vsa država
razen banovine Hrvatske, vardarske, drav-
ske in zetske banovine. Uredba določa na-
dalje, da v vardarski, dravski in zetski
banovini lahko določijo banške uprave cene
drvom po razmerah v dotični banovini.

— Družinski očetje nemeških žensk v ba-
novinski službi. Po odpustitvi gnotno za-
suguranih žensk iz banovinske službe v vr-
baski banovini, so bili na njihova mesta
sprejeti moški, ki vzdržujejo družine. Ta
odredba podbana Ružica je bila med pre-
bivalstvom simpatično sprejeta.

— Dubrovniška služba. »Službene novi-
ne« so objavile avtentično tolačenje pro-
svetnega ministrstva glede določb v od-
stavkih 1., 5. in 6., čl. 47. fin. zakona, po
 katerem se v vsakem primeru doba duhov-
niške službe, ki se prizadevajo duhovnikom
prizna hkratu kot državna učiteljska služ-
ba, zaračunava po določbah 4. odstavka
tega paragrafa. V nobenem primeru pa se
ne bo prizadevajo duhovnikom priznavalo
več kakor 20 let duhovniške službe.

— Obratni ravatelj KID Gustav Schil-
ler. Naša železarska industrija je izgubila
odličnega strokovnjaka. Danes je umrl na
Jesenicah obratni ravatelj KID G. Gustav
Schiller. Vsa leta, ko je bil v službi KID,
je posvečal vse svoje moči in sposobnosti
procvitu in napredku podjetja. Delavstvo
je imelo v njem odličnega, dobrega pred-
stojnika, podjetja pa zanesljivo strokovno
moč. Bodi mu lahka zemlja, zaljubljenim
svojcem naše iskreno sožalje!

— Poseben pripevek za narodni invalid-
ski fond. Minister socialne politike in na-
rodnega zdravja je izdal odlok, da se mora
1% prispevek za narodni invalidski fond
pobirati tudi od kmetovalcev pri plačevan-
ju računov po členu 1. uredbе o 1% pri-
spevku za narodni invalidski fond za do-
bavljene konje, človeško hrano in živinsko
krmo ter za drva, nabavljena potem nepo-
srednega komisijeskega nakupa, če se ti po-
sli opravljajo za potrebe vojske.

tega 31. marca 1941. Naši uvozniki, ki že
imajo sklenjene kupčije pred 25. septem-
brom, naj pošljejo pooblaščenim denarnim
zavodom pisмено naslednje podatke in si-
cer posebej za kupčije do 25. septembra z
rokom plačila do 31. marca 1941. in po-
sebej za kupčije, sklenjene do 25. septem-
bra 1940. in z rokom po 31. marca 1941.
Datum kupčije, vrsta kupljenega blaga,
vrednost istega ime in bivališče nemškega
dobavitelja, roki, v katerih mora biti blago
uvoženo in roki, v katerih bo blago
plačano.

— Večerni trgovski tečaj knjigovodstvo,
računstvo, korespondenca, stenografija,
nemščina, strojeopisje itd. se prične z za-
četkom oktobra. Podrobne informacije in
prospekte daje osebno ali pisмено ravna-
telstvo trgovskega učilišča »Christofor
učni zavod«, Ljubljana, Domobranska c.
15. (telefon 43-82). (—)

— Smrt ugodnega dolenskega goštin-
čarja. V št. Lovrencu ob Temečnici je umrl
včeraj daleč naokrog znani gostinčar in
posestnik g. Karel Slajpah. Njegova go-
stilna je tik župne cerkve in pozna jo vsi,
ki so kdaj prišli v ta prijazni dolenski
kraj ob železnici med Radovno vasjo in
Veliko Loko. Mnogi izletniki, ki hodijo
na Catež in Primsko, se radi ustavljajo v
št. Lovrencu. Pokojni je dolga leta vodil
gostilno in gospodaril na svojem posestvu.
Bil je dober duša, šegav, plemenit mož,
priljubljen pri vseh, ki so ga poznali. Živel
je le za svoj dom in številno družino. Bil
je dvakrat poročen in zapuščal mnogo
otrok, ki so pa povečini že odrasli in pre-
skrbljeni. Zapuščal pa tudi mnogo prijate-
ljev in znancev, ki ga bodo ohranili v naj-
boljšem spominu. Pogreb bo jutri ob 8. na
farno pokopališče v št. Lovrencu. Bodi
mu lahka zemlja, težko prizadetim svoj-
cem naše iskreno sožalje!

— Se o centrali za kurivo. Včeraj smo
poročali, da je bilo na konferenci v trgo-
vinskem ministrstvu sklenjeno takoj usta-
noviti centralo za kurivo, ki bo skrbela,
da prebivalstvo ne ostane pozimi brez drv
in premoga. Tako lahko rečemo, da je
vprašanje kuriva zadovoljivo rešeno. Uvi-
devnosti vojnega ministrstva se je treba
zahvaliti, da je zagotovljenih 250.000 m³
drv iz državnih gozdov. Zakonita trgovina
s kurivom bo uživala vsestransko pod-
poro. Vsaka nerodnost in vsak poskus sa-
botaze bo pa najstrožje kaznovan. Upo-
števajot kupno moč siromašnih slojev je
bilo sklenjeno dajati preko občinskih apro-
vizacij in konzumnih zadrug drva in lignit
siromašnim slojem po nižjih cenah. Kakor
bodo dobivali kurivo premožnejši sloji.

— Predavanje o Slatini Radeneh bo v
ljudskem radiu jutri ob 14.10 v okviru
tedenskega turističnega pregleda Tujsko-
prometne zveze.

— Pošiljke za Belgijo. Mednarodni poštni
biro v Bernu razglša, da je dovoljeno
pošiljati v Belgijo samo navadna pisma in
dopisnice, ostale vrste pošilk in priporo-
čene pošiljke niso dovoljene. V naslovu
pošilk mora biti označba »Belgien«, po-
šiljke se odpravljajo preko Nemčije. Pisma
in dopisnice morajo biti pisane v nem-
škem, francoskem ali flamskem jeziku.

— »Prizda« naj bi postal tudi uvozna
družba. V nedeljo bo v Beogradu občni
zbor delničarjev Prizda. Na dnevnem re-
du je tudi predlog o izpremenitvi društvenih
pravil. Po tem predlogu naj bi se Prizda
v bodoče pečal tudi z uvozom, tako da bi
se imenoval »Privilegirana uvozna in iz-
vozna delniška družba kraljevine Jugosla-
vije«. Ves promet Prizda je znašal lani
89.195,8 vagonov v vrednosti 1.719.983.922
din in 17 par.

— Naši delavci se vračajo iz Francije.
V Split je prispelo v torek zvečer z na-
šimi parnikoma »Petar« in »Lina Matko-
vič« okrog 100 naših delavcev iz Francije,
med njimi tudi več Slovencev. Delavci pri-
povedujejo, da so razmere v nezasedeni
Franciji zelo težke, zlasti kar se tiče pre-
hrane in zaposlitve. Naši delavci niso več
mogli dobiti zasluzka, ker je celo mnogo
francoskih delavcev brez dela. Francoske
oblasti imajo velike težave z demobilizira-
nimi vojak in begunci. Mnogi naši delavci
pripovedujejo, da so hodili iz severne Fran-
cije 10 do 15 dni peš preden so prispeli v
Marsej. Na poti so preživljali prave stra-
hotе.

— Bučen izredni občni zbor gledaliških
igrancev. Združeni gledališki igralci
kraljevine Jugoslavije je imelo včeraj v
Beogradu izredni občni zbor, ki je bil pre-
cej bučen. Ljubljansko sekcijo je zastopal
g. Ljotić Drenovec. Med člani in predse-
dnikom centralne uprave je prišlo do bur-
nega prepiranja. Mnogi člani niso za-
dovoljni z delom centralne uprave zlasti ne
s pokojninskimi skladom.

— Vážna seja Združenja dramskih av-
torjev. Jutri bo v Beogradu seja zastop-
nikov Združenja dramskih avtorjev. Pri-
sostvovali ji bodo tudi hrvaški in sloven-
ski dramatik. Iz Ljubljane se udeležijo seje
g. Fran Govekar. Obravnavalo se bo tudi
vprašanje preureditve dosedanjega združe-
nja ter ustanovitve treh samostojnih or-
ganizacij, ki bodo povezane med seboj z
zvezo reprezentativnega značaja.

— Jutri se odpelje prvi Drugi pet-
dnevni avtoizlet po Dalmaciji do 7. okta-
bra. Znameniti kraji, zanimivi doživljaji!
Ladja na Hvar! Sončna Dalmacija — naj-
lepša v jeseni! Ne zamudite začne pri-
iti! Kdor prej plača — boljši sedež izbo-
re! Brezplačne informacije pošljite upravi
»Po božjem svetlu«, Ljubljana, Sv. Petra
nasip 17-C, 871-1.

— Nov grob. V Ljubljani je umrla včeraj
upokojena učiteljica gđ. Marija Bahovec.
Podlegla je dolgi mučni bolezni. Pogreb bo

ljudi svojcev zapuščal zlasti med učitelj-
stvom mnogo prijatelje in znance, ki jo
bodo težko pogrešali. Pogreb bo jutri ob
16. z žal k Sv. Križu. Bodi ji lahka zem-
lja, težko prizadetim svojcem naše iskreno
sožalje!

— Kovčeg — rjav z manufakturnim
blagom se je izgubil iz avtomobila na ce-
sti od Novega mesta do Ljubljane. Pošte-
nega najditelja prošim, naj ga odda proti
nagradi na najboljšo orožniško postajo.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da
bo spremenljivo oblačno in nekoliko hlad-
nejše vreme. Včeraj je znašala najvišja
temperatura v Beogradu 31, v Zagrebu,
Splitu, Sarajevu in Dubrovniku 27, v Kum-
boru 26, v Mariboru 25,9, v Ljubljani 24,4,
na Rabu 23, na Visu 22. Davi je kazal ba-
rometer v Ljubljani 764,8 temperatura je
znašala 13.

— Pogrešan slaboumež. Od doma v Selu
pri Ihanu je neznan kam izginil že 9. t.
m. 28letni delavec France Lukovšek. Lu-
kovšek, ki je slaboumež, je že popreje
večkrat odšel od doma, a se je navadno
kmalu vrnil, to pot pa ga ni bilo več na
spregled. Ker je bil fant zadnji čas izred-
no potr, se domaći boje, da si je končal
življenje.

— Dve nešreči. 37letni hlapec Jurij Ga-
šperc iz Dvorja pri Cerkljah na Gorenj-
skem je včeraj padel na cesti pod voz, ki
je šel čez njega. Gašperca so prepeljali v bol-
nico, kjer so ugotovili, da ima zlomljenih
več reber na desni strani. V bolnico je mo-
rala tudi 21letna žena kovnostrogerskega
mojstra Ivana Pintarja iz Šiške. Včeraj je
pomagala svojemu možu pri delu in po ne-
previdnosti vtaknila desno roko v stiskal-
ni stroj, ki ji je zmečkal dva prsta.

— Specega je zaklal. Na postaji Konjic
v Bosni je Rajč Jurkić v torek zaklal
Marka Kožula, potem se je pa sam javil
orožnikom. Pokojni Kožul je tožil Jurkića
zaradi napada in pretepa. V torek so imeli
obravnavo, ki je pa bila zaradi zasiljanja
novih prič preložena. Jurkić je prišel s
svojin nasprotnikom na postajo, kjer ga
je v spanju zabol, njegovega brata Iva-
na pa težko ranil.

— Samomor zločincev v kaznilnici. V
kaznilnici v Lepoglavi se je v torek obesil
Ivo Dasović, ki je bil leta 1927, obsojen na
15 let ročja. Že lani si je hotel končati
življenje. Prezreel si je žile na rokah, pa
so ga v zadnjem trenutku rešili. Lani je-
seni je bil Dasović zaprt v kaznilnici v
Mariboru.

— Ustrelil se je. V Zagrebu so našli
včeraj jutraj na klopi v Kosirnikovi ulici
mrtvega mladenca. V njem so spoznali
23letnega zasebnega uradnika Radomirja
Radomirovića. V desni roki je krčevito
stiskal samokres, glavo je imel pa pre-
streljeno. Kaj ga je poglajlo v smrt še ni
znano.

— Pretresljiva ljubavna tragedija. Na
Trešnjem pri Zagrebu se je odigrala vče-
raj pretresljiva ljubavna tragedija. 20letni
ključavničarski pomočnik Josip Pišpek in
24letna služkinja Katarina Rukavina sta
šla skupaj v smrt, ker nista imela nobenih
izgledov, da bi se lahko poročila. Bila sta
prepričana, da drug brez drugega ne mo-
ra živeti, poročiti se pa nista mogla. Za-
strupila sta se z oglikovim okisom. Kata-
rina je napisala poslovilno pismo, potem
pa prinesla posodo tlečega oglja, s katerim
sta se zadušila.

Iz Ljubljane

—lj Nerodnosti na viški prog. Viška
proga cestne železnice ima zelo zanimive
postaje, ki nosijo uradni in ljudski naziv.
Langusovo ulico so imenovali preje »Stari
mitnik«, ki se je umaknila potem v »Stan
in dom«, potniki so jo pa prekrstili v »Ča-
kovec«, ker je bilo tam vedno čakanje na
zvezo. Zoper to čakanje je bilo dovolj go-
dmanja tako od strani potujočega in pla-
čujočega občinstva, kakor tudi od osebja
samega, ki ni nikoli s križanjem »šti-
mal«. Upali smo že, da pride rešitev in
se bo proga podaljšala kot dvotirna do
konca, ali vsaj do Pirnat, naprej pa še
potegnili vsaj do dolgega mosta. Pa smo
se vsi pošteno vrezali. Letos so kar na
hitro roko stlačili na naravnost nevarno
mesto novo izogibalšče pri viški lekarni,
ker so računali, da bo potem šlo vse v re-
du. Veliki stroški so prinesli Vičanom
»Novi Čakovec« in veliko razočaranje, ker
prekaša starega po zmešnjavi zlasti zju-

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Prekliti, izjave beseda din 1.—
davek posebej.
Za pismente odgovore glede malih oglasov je treba priložiti
znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej.
Najmanjši znesek 8.— din

LEGITIMACIJSKE SLIKE
za dijake izvršuje hitro in po-
meni Foto-atelje MANCINI,
Ljubljana, Tržaska 83. 40. L.

Poslužite se
malih oglasov
v
»Slov. Narodu«
ki so
najcenejši!

KLISEJE
ENO
VELIKO
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

ZA VSAKO PRILIKO

najboljša in najcenejša oblačila
si nabavite pri

PRESKER

Sv. Petra cesta 14

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej.
Najmanjši znesek 8.— din

La SVEŽA JABOLKA
hruske, košare 12 kg din 54.—,
50 kg din 220.— franko podvoz
razpošilja G. Drechsler, Tuzla.
2224

POCENI PRODAM
otroško čišnjevo posteljo, vsa-
kovrstno pohištvo po naročilu,
vsa popravila. ZORMAN —
Breg 14. 2227

KUPIM

Beseda 50 par. davek posebej.
Najmanjši znesek 8.— din

MESALNI STROJ ZA BETON
rabljen, na električni pogon,
kupim. H. Kren, gradb. podj.,
Javornik. 2228

traj, ko hitre ljudje v službe. Naj se funk-
cionarji cestne železnice prepričajo o tem
in naj napravijo red. Posebno pa jim po-
lagamo na srce, naj tlakujejo ali vsaj do-
bro nasujejo postajališča, ker stoje ob de-
ževnih dnehi velike kuze in debelo blato, da
so potniki vsi blatni predno sploh pridejo
v vozove.

— Strojeopisni in stenografski tečaji, je-
zikovni tečaji in tečaji posameznih trgov-
skih predmetov — dnevi in večerni — se
prične v začetku oktobra. Podrobne infor-
macije in prospekte daje osebno ali pisme-
no ravateljstvo trgovskega učilišča »Chri-
stofor učni zavod«, Ljubljana, Domobran-
ska c. 15 (telefon 43-82). (—)

—lj Razstava slik akad. slikarja Rika
Debenjaka v Jakopičevem paviljonu, je zelo
dobro obiskana. Vsi dosedanja obisko-
valci te zanimive kulturne prireditve se
pohvalno izražajo in ponovno prihajajo, da
se zanimajo za zdravje mladega bolnega
umetnika. Razstava je odprta vsak dan od
9. do 18. ure in traja do 6. oktobra.

—lj Dve tatvine. V Vavpotičevem skladi-
šču v Kolodvorski ulici 41 je nekdo ukra-
del Rozaliji Kodele črno usnjato denarnico
s 350 din. — Filip Jamšek — pa je prijavil,
da mu je tat odnesel s podstrešja na Po-
ljanski cesti 70, črne moške hlače in par
rjavih čevljev v skupni vrednosti 300 din.

—lj Ukradena kolečka. Izpred Poljskove
gostilne na Šmartinski cesti je nekdo od-
peljal Antonu Medvedu 1500 din vredno,
črno pleskano moško kolo znamke »Neu-
man«. — V Slajmerjevi ulici je bilo izpred
gostilna Antona Duše ukraden, 800 din
vredno kolo znamke »Waffenrad« Francu
Volčjaku. — France Soren pa je prijavil,
da mu je neznan zlikovec odpeljal črno
pleskano kolo, znamke »Rotsiegel«, oprem-
ljeno z dinamo svetilko izpred Delavskega
doma na Gosposvetski cesti.

Iz Trbovelj

— Sokolska tombola je v nedeljo uspeša
prav zadovoljivo. Obisk je bil zaradi le-
pega vremena rekorden ter smo opazili
mnogo gostov iz sosednih krajev, zlasti iz
Hrastnika. Zagorja in Radeč. Na tr. boli
je bilo v kratkem času razdeljeno preko
400 amb. tern, kvatern in činkvinov, na-
kar se je vnela borba za 15 glavnih tom-
bolskih dobitev. Glavni dobiček din 2.590
je zadel mladi Hribar Primož, kmetijski sin
iz Marija Reke nad Trbovljami. moško
kolo Klančar Maks, rudar, žensko kolo
Stepako Avgust, steklar iz Hrastnika, ža-
leklj moke pa je bil prisojen Frelec Ivanu,
upokojenicu v Kleku. Ostale tombole so

prejeli igralci iz Trbovelj, Zagorja in Ra-
deč. Mnogi tombolaši so odšli sicer praznih
rok, vendar v nadi da jim bo prihodnjih
sreča bolj naklonjena. Organizacija prire-
ditve je bila brezhibna ter je bila izvedena
v zadovoljstvo vseh gostov.

— Zadnja poplava je pri nas hudo po-
škodovala večino cest, ki so ponekod po-
stale skoro neprehodne. Občina je s pre-
cejšnjimi stroški izvedla glavna popravila.
Kljub temu so pa še poti na mnogih krajih
še v čisto razruvanem stanju. Predvsem bi
občinski gradbeni urad opozorili na cesto
od sedanje rudniške lekarne za staro bol-
nico do glavne ceste. Ta cesta je bila po-
sebnost hudo prizadeta, ter jo je hudournik
močno razrušil. Občina je sicer izvršila
glavna popravila dela za vodotok hu-
dournika pod cestiščem, cesta pa je kljub
živahni frekvenci skoraj neprepred-
na, ker vseprek ležijo visoki skladi nam-
tane zemlje in polno kamenja. Stanovalec
v bližnjih hišah bodo občini prav hvaležni,
če bo čimprej odstranila te prometne ovire,
ki tudi sicer niso v okras bližnji okolici
v središču najbolj obljudenega naselja.

SOKOL

— Sokol I Ljubljana Tabor opozarja
starše dece in naraščajo, da je redna telov-
adba moške dece vsak ponedeljek in če-
rtrek od 18. do 19., ženske dece vsak to-
rek in petek od 18.—19., m. naraščajo vsak
torek in petek od 19. do 20.15, ženskega na-
raščajo vsak ponedeljek in četrtek od 19.
do 20. Redna telovadba članov je vsak to-
rek in petek od 20.15 do 22. ure, redna
telovadba članic pa vsak ponedeljek in
četrtek in sicer: I. oddelek članic od 19.30
do 20.30. II. oddelek članic pa od 20.10 do
21.15. Vpisovanje je pri vseh oddelkih
vsako telovadno uro pri vodnikih oddelka
do 15. oktobra. Po tem roku ne bo vpiso-
vanja, ker se bodo oddelki pripravljali za
akademijo, ki bo 30. novembra. Načelnis-
tvo Sokola I.

Iz Kranja

— SK Savica (Stražišče): SK Kamnik 6:4.
Nedeljska tekma v gorenjski prvenstveni
skupini je prinesla zmago SK Savici, dasi
je zaledalo, da bodo gostje odnesli zmago.
Za takoj v začetku prvega polčasa so vo-
dili Kamničani s 3:0 in le z izredno izri-
zjenostjo domačih se je posrečilo rezultat
izenačiti, pozneje pa tudi izboljšati zma-
go. Obe moštvi se nista predstavili z lepo
igro, temveč s kaj primitivno. Zmago je
odločilo poznanje terena domačih igralcev.

Karel Valašek

tajnik Tujskoprometne zveze

Premiul je gospod

Zvestega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu.

LJUBLJANA, dne 26. septembra 1940.

TUJSKOPROMETNA ZVEZA
LJUBLJANA

ZAHVALA

Vsem, ki ste z nami sočustvovali in nas tolažili ob težki izgubi našega
preljubega brata, strica in svaka, gospoda

Franc Rojina

posestnika in strgarskega mojstra

ga obsuli s cvetjem in mu poklonili vence ter počastili

Borec za osvobojenje Viktor Zalar

Ljubljana, 26. septembra

Mnoge je davi pretresla vest, da je umrl v 58. letu starosti tajnik filozofske fakultete Viktor M. Zalar. Sinoči ob 7.30 je nehalo biti njegovo plemenito srce. Za več mesecev ga je huda srčna napaka priklenila na posteljo, tej je kljub skrbni negi sivocev in svojega brata zdravnika g. dr. Ludovika Zalarja podlegel. Umrl je mirno, kakor umirajo ljudje, ki odhajajo v večnost po trpljenju, preizkušanju, ponižanju in končne zmage polnem življenju. Umrl je velik nacionalist, velik Jugosloven, ki ga je visoka in plemenita narodna ideja in ideja svobode in bratstva vodila od mladosti do smrti skozi življenje. Takih idealistov, kakršnih je bil pokojni Viktor Zalar, je danes med nami žal le še malo. Z njim smo izgubili enega izmed najbolj odločnih in

kremenitih kladivarjev Jugoslavije, moža, ki je v časih, ko je bila zaradi trdnega narodnega prepričanja tvegana glava, sledil svojemu idealu svobodnega naroda, borec, ki je prestopal trpljenje zaradi svoje jugoslovenske ideje in mu bo zaradi tega narod ohranil za vselej casten spomin.

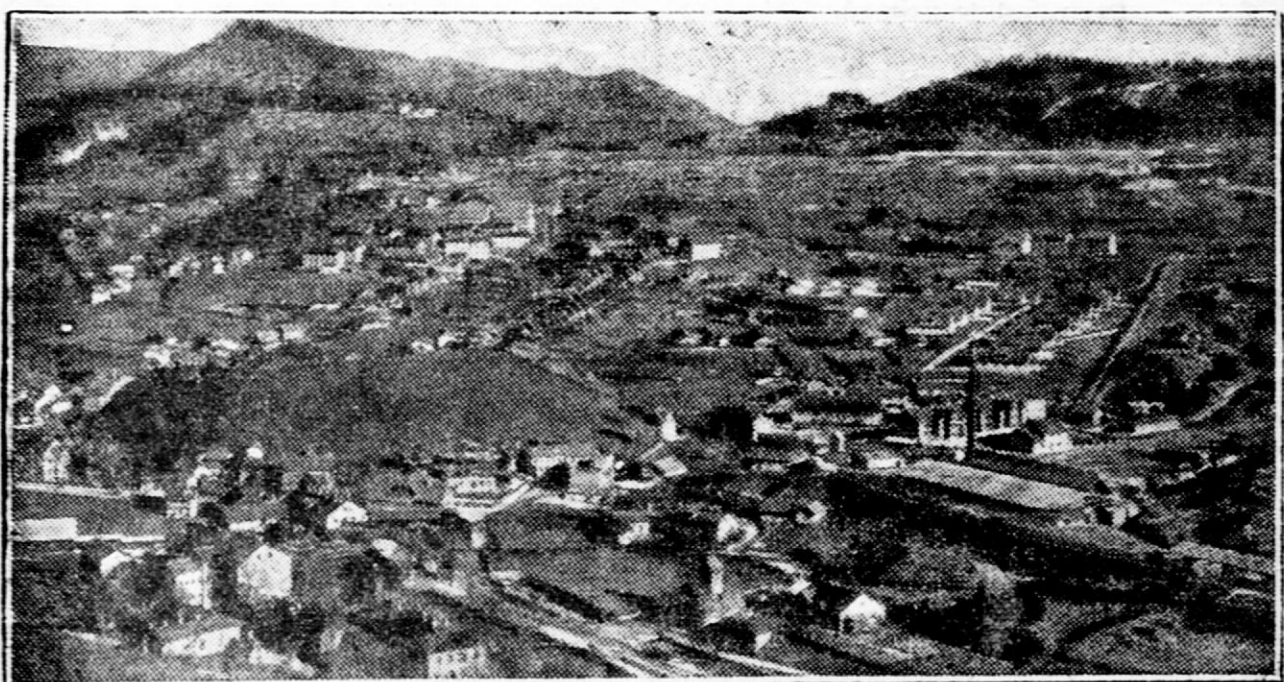
Viktor Zalar se je po maturi odpravil iz Ljubljane v Prago, kjer je poslušal Masaryka in postal njegov navdušen oboževalec in učenec. Absolviral je filozofsko fakulteto v Pragi in se nato vrnil v domovino z velikimi upi v narodni, kulturni in socialni preporod slovenskega in jugoslovenskega naroda. Uvrstil se je med najbolj radikalne borec za narodno osvobojenje. Delal je v nacionalnih uredništvih »Dana«, »predvojnega« »Jutra« in »Slovenskega Naroda«. Kasneje je dobil službo ravnatelja pri Konzumnem društvu v Trbovljah, nato pa službo tajnika pri Kolinski tovarni, kjer je ostal do 1. 1914.

Ob izbruhu vojne z Italijo med svetovno vojno se je začelo Zalarjevo trpljenje. Internirali so ga z našimi nacionalisti in borci za osvobojenje, delil je bridko usodo z Vladimirjem Levstikom, Rastom Pustoslemškom, dr. Lahom in drugimi. Interniran je bil do 1. 1917, ko je zasedel prestol cesar Karel in je politične interniranice amnestiral. Do razsula pa je bil Zalar še vedno pod policijskim nadzorom v Ljubljani. L. 1920 je dobil službo na univerzi v proforski skupini kot tajnik. Nazadnje je bil tajnik filozofske fakultete, v dobi svojega 20letnega službovanja pa je tri leta opravljal tudi službo univerzitetnega generalnega sekretarja. Služatelji ljubljanske univerze ga bodo ohranili v svetlem spominu kot nad vse ljubeznivega svetovalca in očetovsko naklonjenega vršilca dolžnosti.

Borcu za osvobojenje Viktorju Zalarju bomo ohranili casten spomin!

Živahna gradbena sezona v Trbovljah

TPD in Bratovska skladnica sta zgradili letos
več lepih javnih poslopij

Trbovlje, 25. septembra
Trbovlje so bile tudi letos izrednim prilikam v znaku živahne gradbene dela. Dočim je bila lani trboveljska občina v ospredju s svojim občinskim domom in cementarna z milijonskimi gradbenimi adaptacijami, je letos zgradila vrsto lepih javnih poslopij TPD in tukajšnja Bratovska skladnica. Poleg stare bolnice gradi Bratovska skladnica lepo enonadstropno hišo, ki bo služila kot nova rudniška lekarna. V njej bodo v pritličju nameščeni vsi potrebni lekarniški prostori, v prvem nadstropju pa stanovanja za upravnika lekarnice, upravnika Bratovske skladnice ter še dve stanovanji za nameščence lekarnice in Bratovske skladnice. V kleti je vžidano tudi posebno zaklonišče. Poslopje je arhitektonsko prirojeno okolišju in veljalo bo okrog 800 tisoč din. Dograjeno bo v kratkem. Iz iste sklada je dograjeno poleg nove rudniške bolnice novo stanovanjsko poslopje za zdravnika bolnice in bolniške sestre. Enonadstropna hiša ima štirisobno stanovanje za zdravnika in 5 stanovanjskih prostorov s pritlikami za boln. sestre. Z obema po-

slojema je trboveljska Bratovska skladnica koristno naložila svoje denarne presežke ter pokazala zdrav smisel za izpopolnitev zdravstveno socialne službe v rudniškem revirju. Posebne zasluge za ta dela ima bivši ravnatelj inž. S. Biskupski.

V vsej tišini in izredno hitro je zraslo iz tal novo otroško zavetišče, ki ga gradi TPD na travniku poleg rudniškega gasilskega doma. Zavetišče je v kratkem času dveh mesecev že pod streho. Poslopje je impozantna dvonadstropna stavba, v kateri bo prostora za dnevno zavetišče 100 siromašnih otrok in stalno bivanje 25 najpotrebnejših sirot brez staršev. V poslopju bo cela vrsta svetlih velikih prostorov, ki bodo služili za igralnice, telovadnice, jedilnice, stanovanjske sobe, učilnice itd. Stroški so predvideni na 1.600.000 din. Z zavetiščem bo trboveljsko socialno in vzgojno delo mnogo pridobilo ter bo s tem našlo primum zakonitost in koristen nadzor ter zaposlitev mnogo tistih rudarskih otrok, ki so brez varstva roditeljev ter so na cesti izpostavljeni kvarnemu vplivu slabe družine! Zavetišče bo verjetno že v začetku

prihodnjega leta izročeno svojemu namenu.

Cementarna je dogradila ob novi cesti moderno kopalnico za delavce in nameščence podjetja.

TPD vrši nove tehnične adaptacije velikega obsega na separaciji ob Savi, kjer iznova povečuje elektrarno ter bo z novimi kotli zelo povečala proizvodnjo električne struje. Istočasno se tam grade posebne naprave za lovljenje prahu oz. pepela, ki je v zadnjem času napravil po bližnji zasavski okolici posestnikom že občutno škodo. Nove naprave sistema Lurgi bodo polovile ves prah oz. pepel ter se bo ta izkoristil za predelavo v opeko lahke vrste v tukajšnji opekarni TPD. Za pogon novih Borsigovih kotlov v elektrarni se pripravljajo ob Savi nove velike črpalne naprave, ki bodo črpale 15.000 litrov vode na minuto. Nad kotlovnico elektrarne pa se gradi nova železobetonska streha. Vse to so seveda investicije, ki gredo v milijone.

Občinska gradbena akcija se je letos zaradi izrednih prilik in nedostatkov kredita omejila na najnujnejša dela, od katerih je omeniti predvsem gradbo velikega zaklonišča v trgu Trbovlje pod Klečico, ki bo nudilo prostora 300 ljudem. Zaklonišča sta sicer zgradili tudi TPD in cementarna na raznih najbolj prikladnih mestih. Zelo važno in koristno gradbeno delo bo občina dovršila letos z ojačenjem vodovoda s tem, da so se zajeli izdatni izviri potoka Konjščice pod Sv. planino, ki bodo sami dajali 12 sek. litrov. Dela so v polnem teku ter bodo končana do kraja novembra. Novi vodovod bo dolg 3500 m ter bo v Kleku priključen na dosedanjega. Stroški bodo znašali 1.100.000 din. Z novim vodovodom bo trboveljskemu prebivalstvu za dolga leta zagotovljena zadostna množina zdrave pitne vode, ki so jo zlasti poleti pogrešali predvsem v delavskih kolonijah. Občina bo letos preuredila tudi staro občinsko hišo v 4-stanovanjsko poslopje ter ima namesto, da v doglednem času zgradi stanovanjske hiše za nameščence in upokojene priv. in drž. uradnike.

S parcelacijo obč. zemljišč se je poživila privatna gradbena iniciativa ter je letos gradilo hiše na občinskih parcelah zopet osem posestnikov! Privatna gradbena delavnost je istotako bila živahna ter so letos spravili pod streho okrog 30 ličnih enostanovanjskih hiš tukajšnji rudniški nameščenci in rudarji. Nestalnost cen in podražitev delovnih moči je sicer nekoliko ovirala gradbeno delo, na drugi strani pa ugodno vplivala podpora akcija TPD z brezobrestnimi gradbenimi posojili rudniškim nameščencem in delavcem, ki koristijo graditeljem in razbremenjujejo na drugi strani podjetje z zmanjševanjem lastnih gradbenih stroškov za rudniške stanovanjske hiše! Finančni efekt gradbene delavnosti Trbovelj v letošnji sezoni presega nekaj deset milijonov ki so pri zaposlitvi domačega podjetnika, delavca in obrtnika bili gotovo plodonosni za trboveljsko gospodarstvo!

Povzročitelj revmatizma odkrit?

Le malo je boleznih z značajem akutnega obolenja, pri katerih bi ne poznali njihovega povzročitelja. V to skupino spada se vedno sklepni revmatizem. Ni se namreč še posrečilo vzrediti mikroba iz napadene sklepnega tkiva ali iz revmatičnih oteklin. Tudi pri živalih ne poznamo obolenja, podobnega človeškemu revmatizmu. Tako je bilo do lanskega leta, ko je newyorški učenjak Sabin sporočil, da se mu je posrečilo z virusom pleumopneumonice tipa okužiti miši in povzročiti njih vnetje, podobno na zunaj človeškemu sklepnemu revmatizmu.

Ko jim je vbrizgal 0.5 kub. cm virusove skupine, so miši čez štiri ali pet dni obolele in še čez 17 dni je lahko našel v njihovih sklepih dotični virus. Sabinov virus prodira skozi gradacollone filtre do velikosti luknjice 396 milimikronov. Dva druga učenjaka Swift in Mc Pherson Brown sta

precepila iz oteklin revmatičnih ljudi pridobljeno snov na allantois živega kurjega jajca — običajna metoda pri vzreji virusov — in tako sta dobila čez nekaj dni virusove kolonije, ki sta jih lahko prenašala iz jajca na jajce.

To so gotovo zelo zanimivi poskusi. Najzanimivejše pri tem pa je, da povzroča tako večkrat preneseni virus pri ljudeh sklepni revmatizem. Iz tega bi se dalo sklepati, da so učenjaki odkrili povzročitelja te bolezni. Po vestih iz Amerike istoveti Sabin pneumpneumotični virus mišje bolezni s snovjo, pridobljeno iz človeških revmatičnih oteklin. Zdaj moramo počakati, ali se bodo njegovi poskusi potrdili tudi na drugih klinikah. Tako bi bil naposled odkrit povzročitelj sklepnega revmatizma.

Vse je minljivo

Španski listi so objavili nedavno fotografijo vojvoda in vojvodinje Windsorske, kako zapuščata parnik, s katerim sta prišla na Bahamske otoke. Vojvoda Windsorski je bil namreč nepričakovano imenovan za guvernerja tega otočja in odpotoval je iz Francije na novo službeno mesto, ne da bi se poslovil od svoje rodbine. Med njegovo dolgo vožnjo čez ocean se pa razvoj dogodkov ni ustavil. Bahamske otoke je Anglija ta čas odstopila Ameriki.

Bivši rumunski kralj Karol bo dobival letno v našem denarju okrog 5.000.000 apanaže. Ko je zapustil državo so mu oblasti dovolile vzeti s seboj mnogo dragocenege pohištve in drugih predmetov iz gradu Cotroceni. Prtljaje je imel toliko, da so napolnili z njo 30 železniških vagonov.

Vila Pianore v Lucca, ki je bila doslej last bivše cesarice Zite in njenega sina Otona Habsburškega, je bila nedavno po določbah glede imetja državljanov sovražnih držav zasežena po italijanski državi, obenem z ostalimi italijanskimi nepremičninami inozemskih članov Bourbonškega rodu.

Vsem sodelavcem in poslovnim prijateljem sporočamo, da je umrl gospod

Gustav Schüller

obratni ravnatelj KID

Delavstvo žičarne, žebliarne in hladnovaliarne ter zavijalnice je izgubilo dobrega predstojnika, naša železarska industrija pa odličnega vodilnega sodelavca. Strokovnjaku in tovarišu bo ohranjen trajen spomin.

Jesenice-Fužine, dne 26. septembra 1940.

Kranjska industrijska družba Jesenice-Fužine

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roman

»Bertranda, dušica moja! Storila si mi veliko uslugo. Prepričala si, da nisem ravnal kakor podlež in strahopetec. Sele nocoj sem spoznal, kako pogumna in krepostna si. Ljubim te bolj, nego sem mislil, Bertranda. In mnogo mi je lažje na tem, da ti to povem. Na svidenje! — Objemi v mojem imenu mladega Claudija.

Tvoj Gilbert

Kratko pismo. Toda koliko je bilo v teh kratkih vrsticah povedanega. Tista, ki ga je prejela, se zato ni zmotila v njih. Plakala je od opojnosti in nad.

Naslednjega dne je namreč začel Gairlance de Villingen kljubovati strašnim tegobam življenja, liki utrjen jelen, ki se vrača proti krdelu psov.

Razmisli je nekaj redkih sredstev, kako bi prišel do denarja, sredstev ki so se mu nudila in obnesla že dotlej, samo v toliko, v kolikor se morajo

obnesti v rokah takega gizdalina in lahkoživca. Avtomobilizem ga je mikal po svoji reklami in smelosti. Njegovo sloveče ime bi pomenilo na dirkah veliko srečo za družbo tovarnarjev.

In njegova znana neustrašenost bi jim zagotovila marsikatero zmago. Kdo bo vedel, da-li tekmuje za denar ali samo kot navdušen sportnik? Sicer pa, kaj mu je bilo zdaj do tega, Saj je polagal še preveč važnosti na javno mnenje. A javnost mu je zdaj obrnila hrbet in zato ga je obšla divja želja kljubovati ji.

Kmalu po tem je začel princ de Villingen, zastopnik severne avtomobilske družbe, zmagovalec na dirkah iz Bruslja in Gdanske razmišljati o tem, da bi bila največja napaka kreniti s te še mnogo obetajoče poti. Nova kariera in iz nje izvirajoče zveze ga pa niso mogle odvrtiti od kvartopirske strasti. Tako je večkrat zaigral vse, kar je dobil na konjskih dirkah. Toda sreča mu je bila naklonjena. Zgodilo se je nekaj neverjetnega. Plačal je svoje dolgove.

Potem mu je pripomoglo še nekaj, da se je sprijaznil s svojo usodo. Njegova nesreča ga je pripravila do tega, da je znal ceniti pravo nežnost. Vzljudil je Bertrando in malega Claudija. Bertrandi je najel udobno stanovanje v ulici du Recher.

Tudi mladi ženi je bila sreča naklonjena. Lahko je dobro prodajala krasne izdelke svoje čipkarske umetnosti.

Gilbert je dejal:

— Na zadnje je vendarle potrebno, da me ljube, da boš lahko sprejela vse od mene.

Nasmehnila se je, ne da bi odgovorila. Gilbert je pa pripomnil:

— Kaj naj storim, da dosežem to od tvoje trmaset glavo?

Ni mu več odgovorila, kakor v začetku njune idile: ko postanem tvoja žena! Računal je z blaznostjo teh sanj, čeprav je bil že nižjega družabnega položaja. Princ de Villingen ni mogel vzeti siromašnega dekleta, kakor je bila ona. In tudi če bi bil to predlagal, bi se bila protivila zdaj, ko je bolj poznala življenje. Toda za to ni šlo. Razmišljala nista o nobenem jasnem načrtu glede bodočnosti, niti o skupnem življenju. Gilbert je ohranil svojo neodvisnost, Bertranda pa svojo skromnost. Tako daleč, da ni prišla niti do ulice Cambacères, ko jo je čez nekaj dni poklicala brzojavka princa, ki ji je sporočal, da je težko bolan.

Prijazne besede starega Denisa so jo nekoliko pomirile. Toda ob Gilbertovi postelji se ji je skrčilo srce. Mladenica je mučila silna vročica, obraz je imel zalit s krvjo. Njegov glas je bil ubit in zdaj pa zdaj je krčevito zakašljala, kakor da trga kašelj vse tkivo njegovih prs. Nakopal si je bil pljučnico, ki je dirjal z avtomobilom proti ledenemu vetru lahko oblečen, ker je bilo v začetku junija.

Junij, ki je podoben januarju — je pripomnila Bertranda.

Toda ona ni poznala nepotrebnih očitkov. Sicer bi jih pa bolnik ne bil prenesel. Resnih muk ni bil vaju in tako je zdaj stokal kakor otrok. Prestašil je Bertrando, češ, da je izgubljen. Ko ji je pa zdravnik povedal, da je vse odvisno od njene ne-

ge, in da lahko jamči za njegovo življenje, če se bo zgodilo vse po njegovih navodilih, ji je odleglo.

Naloga ni bila lahka, toda izpolnjevala jo je z avtoriteto, ki je presenetila Gilberta samega. Ko je odklanjal neprijetne obkladke in sicer s silno nervoznostjo in krikli: »Pusti me pri miru, nočem tega, umreti hočem!«, mu je znala kot skrbna strežnica dopovedati, da drugače ne gre.

— Ubogati me moraš, dragec moj! Zdaj sem že ponižna Bertranda. Znam ti ukazovati, ko gre za tvoje zdravje, in veselo je pripomnila:

— Tvoj ded maršal bi se bil uprl samemu Napoleonu, da bi rešil svojega cesarja.

Klaj je in godrnjal, končno se je pa uklonil. In potem je v mirnih trenutkih z utrujenim očesom opazoval, kako se suče po sobi kot dražestno bitje.

— Ali je to res tisto siromašno kmečko dekle, ki sem jo pred dvema letoma pripeljal iz njenega kraja — je razmišljala Gilbert. — Bogme, zdaj nastopa kakor prava dama. Celu ukazovati zna z dostojanstvenim glasom, da ji človek ne more ugovarjati.

Presenetilo ga je, da je odkril pri nji nove čare. Nekega dne, ko se je počutil že bolje, jo je naenkrat vprašal:

— Kaj pa mali? Kaj se je godilo z njim ves ta teden, ko se skoraj nisi vrnilo od mene?

— Claudi? — je vzkliknila dekle vsa srečna ob tem vprašanju. — Zaupala sem ga dobri sosedu, ki ga dobro pozna in ga obožuje. Stanovali sva nekoč v dveh sosednih sobicah.

Za odločne ukrepe proti draginji

Deputacija državnih nameštencev, delavcev in uslužbencev pri mariborskem županu

Maribor, 25. septembra
Draginja postaja v Mariboru iz dneva v dan neznošljiva, tako da so zlasti revnejši sloji prišli v kritičen položaj. Zaradi tega je pokrenilo 21 mariborskih strokovnih in stanovskih organizacij energično akcijo, da se neznošno stanje ublaži. Danes dopoldne je deputacija državnih nameštencev, delavcev in uslužbencev obiskala mestnega župana dr. Juvana in zahtevala, da mestna občina mariborska stori energične korake proti naraščanju draginje in proti spekulantom, ki jih je v Mariboru vse polno. Deputacija je nadalje zahtevala, da se nemudoma osnuje aprovizacijski odbor za mesto Maribor. Deputacija, v kateri so bili zastopani učitelji, državni uradniki, železniški uslužbenci, delavci in zastopniki Društva hišnih najemnikov, se je tekom današnjega dopoldneva zglasila tudi pri obeh mariborskih sreskih načelnstvih, kjer je takisto

zahtevala ukrepe proti naraščajoči draginji.

V vprašanju prehrane mestnega prebivalstva so se bavili mestni očetje tudi na nedavni seji mestnega sveta mestne občine mariborske, kjer je m. s. g. Petjan opozoril mestnega župana, da ni zadosti, da imamo moko in pšenico, ampak je treba skrbeti za to, da bo dovolj drugih živil, zlasti masti, olja, krompirja, sladkorja in drv. Za vse to pa je treba določiti cene, ki naj bodo prilagojene dohodkom revnega ljudstva.

Opozorjal je na nerazpoloženje med revnimi sloji, na pretečo zimo in brezposelnost ter apeliral na mestni svet, da naj bo glasnik tega razpoloženja in pravočasno napravi potrebne korake pri osrednji vladi, da bo objavila zakon, ki bo

omogočil rekvizicijo vseh živil, maksimiranje cen ter uvedbo aprovizacije, ki naj zagotovi dovolj živil po znošnih cenah. Vse verziške, navijačke cen in vse one, ki živila skrivajo, pa je treba strogo kaznovati in jih oddati v koncentracijska taborišča.

Kljub vsem opozorilom pa draginja še zmerom narašča. Naraščajo cene poljskim pridelkom, živini in sploh vsem živinjskim potrebščinam. Kam bo to vodilo? Na eni strani zaslužijo prekupčevalci in verziški ogromne vsote, na drugi strani pa ljudje stradajo, ker nimajo sredstev, da bi si nabavili prepotrebne živinjske potrebščine. Zima je pred duri. Ljudje si ne morejo nabaviti kuriva, ker so cene za drva tako visoke, da jih delavec ne more kupiti. Zadnji čas je, da se nekaj ukrene, kajti prebivalstva se lotiva obup in malodušje.

Rešite deželo ciganske nadloge!

Ukradeno blago ponujajo cigani po trgovinah
Zanje so potrebna prisilna delovna taborišča

Maribor, 25. septembra
Da je zlasti v sedanjem težkem času ciganska nadloga prava šiba božja za naše podeželje, dokazujejo naslednje vrstice. Cigane je treba odpraviti v delovna taborišča in tako rešiti podeželje te nadloge, ki živi svobodno brez dela in zakona in se preživlja le s tatvinami in goljufijami. Pri tožbe poštenih kmetov in vinčarjev, ki sem jih nedavno čul na rovaš ciganov, so tako hude, da jih je treba povedati javnosti še posebej pa meščanom, da si napravijo pravo sliko o tej nadlogi na deželi, ki živi le od kraja in goljufije ter se potepa iz kraja v kraj z vrečo preko rame, v katero baše vse, kar pride pod roko in ima kolikšaj vrednosti. Seveda se ogiba cest, kjer bi jo srečalo oko postav. Takemu dogodu s cigani sem bil nedavno sam priča pri nekem manjšem trgovcu v ljutomerskem srezu, ki skromno živi od svojih odjemalcev revnih vinčarjev in kočarjev. Kar na lepem se pripenje po stezi, ki jo uporabljajo le domačini, trojica močnih, zagorelih ciganov z vrečami preko rame, kupi cigarete najboljše vrste, kar jih je imel trgovec in začne pogovor s trgovcem, če bi kupil krompir in po kakšni cen. Ker

s krompirjem ni bilo nič — dobavili bi ga drugi dan, pa mu ponudijo v nakup natrešena jabolka, ki bi jih tudi dobavili drugi dan. Tudi to kupijo je trgovec odklonil in cigani so godrnjaje odšli, menda polkust srečo drugam. Dopadla se mi je poštenost trgovca. Zasmilili pa so se mi ubogi vinčarji, katerim ta zalega krađe še to, kar jih edino pozimi preživlja, saj tudi v dobrih letih večini teh siromakov primanjkuje kruha in jim je glavna hrana krompir. Nič bolj revni pa niso oni mali posestniki, ki jim čez noč izgine sadje v ciganske vreče, saj jim je letos sadje edin dohodek. Ta primer je jasen dokaz, da je treba podeželje rešiti te potepuške nadloge. Cigane je treba spraviti v prisilna taborišča in jim odkazati delo. Kmet in vinčar bosta hvala neba oblasti, čutila se bosta varnejša in ne bosta trepetala ponoči in ponedelja za svoje pridelke in drugo imetje. Primer tega trgovca, ki se komaj preživlja, pa naj bo jasen vzgled, velikim trgovcem po mestih, ki skrivajo svoje zaloge na račun večjega dobička, saj je v resnici dokazal, da neče umazati trgovskega statusu z nepoštenimi kupčijami.

Kaznovano usmiljenje do otrok Iz vzgojevališča v Črneču sta pobegnili dve deklici

Maribor, 25. septembra
Blagor vam, ki ste usmiljenega srca — ker pokoro in kazen in sitnosti boste dosegli. Ta vs. pisemski blagor pretvorjen na sledeči resnici in najbrže se bo jazalosten dogodek, kakor nam je iz orožniške prijave doslej znan, zelo pogoja rajnega Milčinskega. Tam v Črneču pri Dravogradu obstoji neko vse premalo znano vzgojevališče. Iz tega zavoda sta te dni pobegnili dve deklici: Gajšek Justina in Hočevar Antonija. Zatekli sta se k Vavkeni Antoni, posestniku v Mislinji. Dobri mož, oče treh otrok se ju je usmilil in ju prenočil. Najbrže ni bilo pri hiši dovolj denarja, ker deklici sta se drugo jutro odpeljali z vlakom le do St. Janja. Tu sta se oglasili pri lesnem trgovcu Jeronu Ludviku. Ta se ju

je zopet usmilil, ju pogostil in eni dal denar za vlak do doma, a drugo. Gajškovo, je celo sam s svojim motorjem zapeljal do Smartna v Slov. Gradcu. Stori je to že iz usmiljenja in globoke ganjenosti, ker sta ga deklici na kolenih prosili in jokali, naj jima pomaga, da prideta domov in se rešita vzgojevališča v Črneču. Veste pa, kaj sta ta dva dobra moža storila? Kaznivo dejanje prestopka pravosodja v smislu § 142 k. Omenjeno vzgojevališče se je namreč postavilo na stališče, da bi imenovana moža deklici morala napoditi — ne naprej nego nazaj. Ker je zavod imel z iskanjem pobeglih deklic škodo 300 din, je Jeron še te stroške poravnal. Manjka samo še končna kazen kot »pokora« — usmiljenje do otrok!

Mariborske in okoliške novice

— Vaje pred napadi iz zraka bodo v Mariboru v času med 25. in 28. septembrom t. l. Osebe, ki jih zateče znak nevarnosti v bližini javnih zakonih, naj se podajo vanje, dokler je še prostora v njih, ostali pa v veže najbližjih hiš.

— Spet 32 tekstilnih delavcev odpuščenih. V mariborski tekstilni tovarnici, ki je last g. Maunterja, je bilo odpuščenih 32 delavcev in delavk. Med odpuščenimi delavci je večina takih, ki so družinski očetje. Odpust delavcev so utemeljili s pomanjkanjem surovin.

— Francoski krožek v Mariboru bo otvoril 1. oktobra francoski otroški vrtec in vse svoje tečaje za mladino osnovnih, meščanskih in srednjih šol ter za odrasle. Kraj, dan in ura posameznih tečajev so razvidni na lepaku v Gregorčičevi ulici. Vpisovanje bo v tečajih samih v teku prvega tedna v oktobru. Pojasnila glede tečajev se dobe tudi v društveni čitalnici, Gregorčičeva ulica 4/I, ob sredah od 17. do 19. Ker se je pouk francosčine na naših javnih šolah zelo omejil, bodo ti tečajni nudili marsikomu ugodno priliko, da nadaljuje ali na novo začne ta koristni študij.

— Tržne novice. Na večerajšnji smali trgu so kmetje pripeljali več voz krompirja, ki so ga prodajali po maksimirani ceni 1.60 din za kg ali merico po 11 din. Vest, češ da kmetje ne bodo pripeljali na mariborski trg krompirja po maksimirani ceni, so se spričo dejstva levega dovoda izkazale kot pretrane. Na mariborskem živinskem trgu so se pojavile že gobe snežinke, ki so jih prodajali po dinarju kupček. Toda gobe so bile skoraj vse gnile in črvice. Prav bi bilo, da bi tržno nadzorstvo posvetilo prodajkam grob več pažnje, ker ne gre, da bi se na trgu prodajale neuporabne in za človeško zdravje škodljive gobe.

— Nešče nikdar ne počiva. V tekstilni tovarnici Doctor in drug je prišel po nesrečnem naključju z desnico v stroj 20letni delavec Albin Černko iz Zgornje Dupleke. Stroj je delavcu odrglal tri prste.

— Izplačati kupnino za kupljene krave in je segel v žep po denarnico, je s strahom moral ugotoviti, da me je denarnica, v kateri je bilo 21.000 din gotovine, izgnila. Tatvino je takoj prijavil policiji, ki sedaj polzveduje za držnim žeparjem.

— V potoku je utonila 11 mesev stara mlinarjeva hčerka Marija Marin iz Sv. Tomaža. Otrok se je namreč spazil iz hiše do bližnjega potoka, kjer se je nekaj časa igral, nato pa padel v vodo, ki je otroka odplavila v jez mlina. Starši so otroka dolgo iskali in ga naposled našli mrtvega.

— Rjast žebelj povzročil smrt. V Krčevini pri Vurbergu je pred dnevi stopila na rjast čebelj 35letna posestniška hči Marija Kamler. Ker ni posvetila rani pozornosti, ji je v nekaj dneh noga močno otekla ter je naposled poiskala zdravniško pomoč. Odpeljali so jo v bolnico, kjer so si zdravniki prizadevali, da bi ji rešili življenje. Toda bilo je že prepozno in je Kamlerjeva med groznimi bolečinami umrla.

— Kri je tekla na državnih cest v Gorisnici pri Sv. Marjeti. Spopadla sta se 20letni Alojzij Krabonja in 23letni Franc Par. ki sta bila oba precej vinjena. Krabonja je v pretepu potegnil nož ter ga zasadel Paru v hrbet in v roke. Par je obležal nezavesten v mlaki krvi. Odpravili so ga v bolnico, za napadalcem, ki je pobegnil, pa polzvedujejo orožniki.

— Pokora za belo ovco. Poternuš Valentin, mesar in gostilničar v Dravogradu je kupil ostrizeno belo ovco za 250 din, jo zaklal in razprodal (najbrže za »brezmesne dni«). To pa ne bi bil smel storiti! Ta, ki mu to je prodal, je namreč na glasu kot poklicni tat, ki je tudi to ovco ukradel svojemu znanцу. Jo postregel in prodal volno že spetoma do mesarja, ki mu mora biti Janez Pečnik dobro poznan. Orožništvo v Dravogradu je ugotovilo, da je ponovno kaznovani Pečnik iz Goriskega vrha ovco ukradel iz zaprtega hleva Očka Pavla. pos. na Gorskem vrhu.

— Nezačudenost delavcev mestnih podjetij vedno bolj narašča, ker so ostale vse prošnje za povišanje mezd odnošne draginskih doklad brezuspešne. Mestna podjetja doselej niso za svoje delavce pokazala niti toliko razumevanja kakor nekateri privatni podjetniki, ki so že lani prostovoljno zvišali prejemke svojim delavcem, ko je pričela naraščati draginja. Medtem ko so privatni podjetniki že ponovno zvišali mezde in tako pokazali vsaj dobro voljo, pa mestna podjetja, ki bi morala iti z dobrim vzgledom naprej, tega niso storila. Nekateri prizadeji kvalificirani delavci prejemajo baje komaj 4.50 din mezde na uro, dasi je podjetje, ki jih zaposluje, visoko aktivno. Nikakor se ne more opravičiti to neosojalno zadržanje tistih, ki od-

ločajo o usodi mestnih podjetij in njih delavcev. Mestni svet bi se moral za to vprašanje nekoliko bolj zanimati in poskrbeti, da vodstvo mestnih podjetij ne bo plačevalo svojim delavcem mezd, ki niso ravno v čast tej javni ustanovi. Tudi draginski dokladi, ki jih prejemajo uradniški teh podjetij, so znatno višje od onih, ki jih dobivajo delavci, kar je vsekakor značilno, ko je vendar jasno, da občutijo sedanjo draginjo delavci prav tako kakor uradniki. (Del. pol.)

— Navijanje cen je preko 25% dobiček. Ze zadnjič smo opozorili, da po deželi orožništvo vrši pregled trgovin in lokalov za živila, torej tudi pri pekarnih. V Guštajnu so izsledili, da sta Veršnik Ivan, pek in Veršnik Emilija, trgovka, belo moko 0 prodajala po 6 din, dočim je račun zagrebške trdvice Milander izkazal po 4.65. pozneje pa sta — tako namreč trdita — morala doplačati še 5 par višje. Po mnenju preglednikov sta zaslužila pri ki din 1.65 ali 29% in to je že navijanje cen. — Ta primer se lahko primeri vsem, ki se pečajo s drojajo živinjskih potrebščin.

— Preobčestni pijanci. Hrvaški delavci, Krivić Miloš, Knavs Fran. Berlić Branko in Čelić Ivan so že pijani prilomastili tudi v gostilno Taf v Mežici. Na zahtevu jim je natakarica Rudih Romana prinesla kruh in salamo. Toda Krivić kot vodja te družbe, zaradi uboja že kaznovan, je v svoji izjavici objestnosti zmetel kruh in salamo po tleh, nakar so se združeni junaki lotili natakarice. Se ne dovolj teh nerodnosti, so se podali na ulico in tam razgrajali toliko časa, da je prišla orožniška patrula in napravila mir pred razgrajalci. — Smrečkove hlode je zamenjal. Strum-pfi Miha iz Breznice pri Prevaljah je nalagal les za svojega gospodarja. Med delom se je spomnil, da je videl na travniku blizu žage še 5 smrečevih hlodov, pa je šel po nje. Ampak pri teh hlodih je očividno bolj mislil nase, kajti Hober, za katerega je nakladal les, odločno zanika, da bi bili ti hlodi njegovi, kakor je Strum-pfi skušal dokazati, ko so ga zaradi teh hlodov prijeli.

— Dva oženjena — neoznena bigamisti. Pri nekem (ne državnem) sodišču je več let razmišljalo res zelo kočljivo vprašanje, ali gre v slučaju, ko dva oženjena in sodno ne še ločena v divjem zakonu živeča, spadata pod naslov le konkubinata ali bigamije (dvoženstva). Zgolj iz pravnega stališča je v tem vprašanju lahko velik. In za prizadeto dvojico dalekosežen razloček že zaradi kaznivosti bigamije, dočim se običajni konkubinati (pri nas) navadno je politično preganajo, v večini slučajev pa (če ni posebnih prijav in zahtev) se molče trpijo kot danes že — splošno socialno zlo. V danem slučaju je bil mož celo ugleđen župan na deželi in oče več otrok ter je v svoji funkciji zaradi nemorale prezanjal tisto ločeno ženo drugega, h kateri se je kar čez noč kot Pavel preselil in namreč odpravine, s seboj vzel tudi otročji denar. In zdaj prihaja na dneveni red istega vprašanja po vsebini manj romantičen primer, ki je začasno zaznamovan kot konkubinatat — na celem obsejnim ozemlju velika socialna kuga, kateri je v zadnjem času orožništvo napovedalo brezobziren boj. Tu gre za primer iz okolice Slovenj Gradca, ko živita dva oženjena, a iz pravega zakona vsak ločena v divjem zakonu. Izgovarjata

se na pomanjkanje denarja za poroko. Ker pa se okolica zgraja nad tem pohujšanjem, bo ta primer moral biti na pristojnih mestih končno razčiščen.

— Tudi za bogataša velja zakon. To je poskusil Knez France, veleposestnik iz Razbor pri Mežici. Pustil je svoj dvovprežni voz »zapravljivke« s konjem pred gostilno, pa brez nadzorstva. Konja pa sta se spasila in zdirjala na banovinsko cesto, kjer ju je ustavil orožnik iz Mežice. Velika sreča, da v tem času ni bilo nobene avtomobila ali sploh voza. Knez je to svojo opustitev prečipisanega nadzorstva skušal plačati, pa ker to seveda ni šlo, se je tako razburil, da ga je orožnik moral resno opomniti na dostojno vedenje.

— AH je to drago? Partetni sedež srednje vrste stane v abonmaju povprečno 12 din (za uradnike okoli 10 din), srednji balkonski sedež po 9 din (za uradnike okoli 7.50 din). Če se upošteva, da je od 22 abonmentskih predstav 7 glasbenih (torej skoraj tretjina, je na dan, ča je gledališki abonma v Mariboru daleko najcenejši in vendar prav kvalitetno duševno razvedrilo. Zato: abonirajte se, še je čas!

— Nočno lekarniško službo imata tekoči teden Vaupotova lekarna pri Angeli varuhu na Aleksandrovi cesti 33. tel. 22-13, ter Maverjeva lekarna pri Zamorcu v Gosposki ulici 12, tel. 28-12.

— Sokolska župa Maribor obvešča, da bo v nedeljo 29. septembra v Selnici ob Dravi razvite naraščalskega prapora in telovadni nastop. Pozivamo bratske edince, da prisostvujejo v čim večjem številu Zdravo!

— Ideal naša vaša ah vesela košnja s krvavim koncem. Še danes se dobi po naših mestih veliki in mali nalvneži, ki še sanjajo o idealu naše vasi. Če je ta ideal sploh kdaj obstojal? To je vprašanje, o katerem se izplača resno razmišljati. Ali ne bi bilo že med tem govoriti naravnost o čudežih, da dandanes sploh še katera kmetija obstoji. Le kdor neguje vezi med mestom in vasjo, ta ve, s kakšnimi neverjetnimi težkočami se mora danes boriti malone vsaka kmečka hiša. Vzemimo samo primer Sedovnika Franceta, posestnika iz Vel. Mislinje. Imel je košnjo otave in pri tem delu zaposlenih dvanajst koscev. Za en del je dobro, da naši kmetje navadno niti ne mislijo na to, koliko velja vsa prehrana in pijača pri takem delu, ki se zaključuje z likofom — veliko pojedinjo in veselico kakor na ohceti. Tako je bilo tudi pri Sedovnikovih. Likof je trajal od poldne pa v pozno noč. Kar je hiša premogla, to je žrtvovala za ta zaključek koš-

nje. Vse je bilo židane volje, pilo, jedlo, pelo in plesalo se je tja pozno v noč. Dokler ni prišlo do neizogibnega pretepa, katerega začetniki so bili: Krizovnik Feliks, Pogorevc Ivan in Vajmable Jože. Cela hiša in okolje, vse narobe. In v posledicah ta izprva vesela košnja še dolgo ne bo končana.

— Sportne novice. Na stadionu SK Zeleničarja ob Tržaški cesti bodo v nedeljo 29. t. m. dopoldne letošnje lahkoatletске tekme mariborskih srednjih šol. Popoldne pa bosta na stadionu dve nogometni tekmi, in sicer prvenstvena tekma med pobeško Slavijo in Rapidom ter SK Zeleničarjem in ISSK Mariborom. Na Rapidovem igrišču bodo v nedeljo popoldne kolesarske dirke. Koroška kolesarska podzveza v Slovenjgradcu priredi v nedeljo 29. t. m. kolesarske dirke na progi Slovenjgradec—Dravograd—Marenberg—Maribor—Slovenska Bistrica—Slovenske Konjice—Vitanje—Gornji Dolič—Slovenjgradec. Udeleženci omenjene dirke bodo imeli v Mariboru dve uri odmora. V tekmovalstvu za nogometno prvenstvo mladinskih moštev je zmazal SK Zeleničar nad SK Slavijo z rezultatom 2:1, v tekmovalstvu za prvenstvo rezervnih moštev pa je SK Zeleničar premagal ISSK Maribor s 5:4 (3:4).

— Pregled kruha tudi na deželi. Kakor druge orož. stanice je tudi orož. na Pragerskem te dni izvršilo pregled trgovin v okolici svojega rajona. V Zg. Poljskavi so pri trgovcu Dobnikarju tehtali kruh iz pekarnice Opraus Julije. Kruh se jim je zdel že na videz lažji kot bi moral biti. Stehtali so struco in je imela namesto 109 samo 95 dkg, torej za 14 dkg manj kakor predpisano. Prizadeta pekarnja se zagovarja z dražjo in boljšo moko ter se sklicuje na navodila združenja pekarnskih mojstrov, od koder je bilo članom zadruge naročeno oz. nasvetovano, da naj vsak zase napravi ceno v razmerju s ceno moke in to naj velja tudi glede teže kruha. (To je kočljivo vprašanje, ki čaka še na razčiščenje.)

— Oče »saharinskih« tihotapev v Morju. Kaj ne, zelo romantičen naslov, iz katerega bi se dalo kaj napraviti. Pa hočemo biti za enkrat se prizanesljivi do očeta saharinskih tihotapev v okolici Framca. Zadovoljujemo se, da mu je orožništvo, ko je ob priliki hišne preiskave iskalo prav za prav le orožje, namesto tega našlo — saharin, že pripravljen za prodajo na drobno. Brez nadaljnjega je kar priznal, da je saharin dobil od svojega ne daleč od njega bivajočega sina z naročilom, da ga razpeča.

ZAHVALA

Vsem, ki ste z nami sočustvovali in nas tolažili ob težki izgubi našega preljubega brata, strica in svaka, gospoda

Franc Rojina

posestnika in strgarskega mojstra

ga obsul s cvetjem in mu poklonili vence ter počastili na katerikoli način njegov spomin in vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegov zadnji poti — naša prisrčna zahvala.

Sv. maša zadušnica bo v torek, dne 1. oktobra 1940, ob 7. uri v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

LJUBLJANA, dne 25. septembra 1940.

Zalujoči ostali

F

Premislul je gospod

Karel Valašek

tajnik Tujskoprometne zveze

Zvestega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu.

LJUBLJANA, dne 26. septembra 1940.

TUJSKOPROMETNA ZVEZA
LJUBLJANA

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Prekliti, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pisemne odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglašje ne priznamo.

PAZNO

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

LEGITIMACIJSKE SLIKE
za dijake izvršuje nitro in pozni Foto-atelje MANCINI, Ljubljana, Tržaška 83 40. L.

Poslužite se malih oglasov v »Slov. Narod«

ki so najcenejši!

KUŠEJE

VELIKO
JUGOGRAFIKA
V. PETRANASIP 23

ZA VSAKO PRILIKO

najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri

PRESKER
Sv. Petra cesta 14

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

LA SVEŽA JABOLKA
hruške, košare 12 kg din 54.—, 50 kg din 220.— franko podvoz razpošilja G. Drechsler, Tuzla, 2224

POCENI PRODAM
otroško česnjevo posteljo, vsakovrstno pohištvo po naročilu, vsa popravila. ZORMAN — Breg 14. 2227

KUPIM

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

MESALNI STROJ ZA BETON
rabljen, na električni pogon, kupim. H. Kren, gradb. podj., Javornik. 2228

DOPISI

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

GOSPODIČNO

lepo in postavno, do 20 let staro, ki si želi dobrega prijatelja, želi spoznati gospod v dobrih razmerah. Materialna pomoč ni izključena. — Ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod šifro »Živeti je treba«. 2231

SLUŽBE

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

H. SOBARICO

in zdravo, močno dekle, ki zna dobro prati in likati, sprejemno s 1. oktobrom. Ponudbe poslati na hotel Kontinental, Sušak. 2229

Morske ribe!

Vsako sredo, četrtek in petek sveže pošiljke plemenitih morskih rib, katere pripravljamo na razne načine. Kuhinja bogato založena z domačimi, primorskimi in bosanskimi jedili. — Nudimo zajamčeno pristna dalmatinska vina, žganje in likerje. V nekaj dneh pripe novi mošt iz zlahtnega dalmatinskega grozdja. — Za obilen poset se priporoča.

OPERA KLET — TEL. 42-79

Najboljši vodnik po radijskem svetu je

„NAŠ VAL“

Sporodi evropskih postaj na vseh valovih, strokovni članki, roman, novela, novice z radijskega in televizijskega sveta, filmski pregled, nagradni natečaj, smešnice.

Izhaja vsak petek in je tudi lepo ilustriran!
UPRAVA: Ljubljana — Knapjeva ulica 5.

Borec za osvobojenje Viktor Zalar

Ljubljana, 26. septembra

Mnoge je davi pretresla vest, da je umrl v 58. letu starosti tajnik filozofske fakultete Viktor M. Zalar. Snoci ob 7.30 je nehalo biti njegovo plemenito srce. Za več mesecev ga je huda srčna napaka priklenila na posteljo, tej je kljub skrbni negi svojcev in svojega brata zdravnika g. dr. Ludovika Zalarja podlegel. Umrli je mirno, kakor umirajo ljudje, ki odhajajo v večnost po trpljenju, preizkušanju, ponižanju in končne zmage polnem življenju. Umrli je velik nacionalist, velik Jugosloven, ki ga je visoka in plemenita narodna ideja in ideja svobode in bratstva vodila od mladosti do smrti skozi življenje. Takih idealistov, kakršni je bil pokojni Viktor Zalar, je danes med nami žal le še malo. Z njim smo izgubili enega izmed najbolj odločnih in

kremenitih kladivarjev Jugoslavije, moža, ki je v časih, ko je bila zaradi trdnega narodnega prepričanja tvegana glava, sledil svojemu idealu svobodnega naroda, borca, ki je prestopal hudo trpljenje zaradi svoje jugoslovenske ideje in mu bo zaradi tega narod ohranil za vselej časten spomin.

Viktor Zalar se je po maturi odpravil iz Ljubljane v Prago, kjer je poslušal Masaryka in postal njegov navdušen oboževalec in učenec. Absolviral je filozofsko fakulteto v Pragi in se nato vrnil v domovino z velikimi upi v narodni, kulturni in socialni preporod slovenskega in jugoslovenskega naroda. Uvrstil se je med najbolj radikalne borece za narodno osvobojenje. Delal je v nacionalnih uradnih »Dana«, predvojne »Jutra« in »Slovenskega Naroda«. Kasneje je dobil službo ravnatelja pri Konzumnem društvu v Trbovljah, nato pa službo tajnika pri Kolinski tovarni, kjer je ostal do l. 1914.

Ob izbruhu vojne z Italijo med svetovno vojno se je začelo Zalarjevo trpljenje. Internirali so ga z našimi nacionalisti in borci za osvobojenje, delil je bridko usodo z Vladimirjem Levstikom, Rastom Pustoslavcem, dr. Lahom in drugimi. Interniran je bil do l. 1917, ko je zasedel prestol cesar Karel in je politične interniranice amnestiral. Do razsula pa je bil Zalar še vedno pod policijskim nadzorom v Ljubljani. L. 1920 je dobil službo na univerzi v proforski skupini kot tajnik. Nazadnje je bil tajnik filozofske fakultete, v dobi svojega 20letnega službovanja pa je tri leta opravljal tudi službo univerzitetnega generalnega sekretarja. Slušatelj ljubljanske univerze ga bodo ohranili v svetlem spominu kot nad vse ljubeznivega svetovca in očetovsko naklonjenega vrtilca dolžnosti.

Borcu za osvobojenje Viktorju Zalarju bomo ohranili časten spomin!

prihodnjega leta izročeno svojemu namenu. Cementarna je dogradila ob novi cesti moderno kopalnico za delavce in nameščence podjetja.

TPD vrši nove tehnične adaptacije velikega obsega na separaciji ob Savi, kjer iznova povečuje elektrarno ter bo z novimi kotli zelo povečala proizvodnjo električne struje. Istočasno se tam grade posebne naprave za lovljenje prahu oz. pepela, ki je v zadnjem času napravil po bližnji zasavski okolici posestnikom že občutno škodo. Nove naprave sistema Lurgi bodo polovile ves prah oz. pepel ter se bo ta izkoristil za predelavo v opeko lahke vrste v tukajšnji opekarni TPD. Za pogon novih Borsigovih kotlov v elektrarni se pripravljajo ob Savi nove velike črpalne naprave, ki bodo črpale 15.000 litrov vode na minuto. Nad kotlovnico elektrarne pa se gradi nova železobetonska streha. Vse to so seveda investicije, ki gredo v milijone.

Občinska gradbena akcija se je letos zaradi izrednih prilik in nedostatkov kredita omejila na najnujnejša dela, od katerih je omeniti predvsem gradbo velikega zaklonišča v trgu Trbovlje pod Klečico, ki bo nudilo prostora 300 ljudem. Zaklonišča sta sicer zgradili tudi TPD in cementarna na raznih najbolj prikladnih mestih. Zelo važno in koristno gradbeno delo bo občina dovršila letos z ojačenjem vodovoda s tem, da so se zajeli izdatni izviri potoka Konjščice pod Sv. planino, ki bodo sami dajali 12 sek. litrov. Dela so v polnem teku ter bodo končana do kraja novembra. Novi vodovod bo dolg 3500 m ter bo v Kleku priključen na dosedanjega. Stroški bodo znašali 1.100.000 din. Z novim vodovodom bo trbovelskemu prebivalstvu za dolga leta zagotovljena zadostna množina zdrave pitne vode, ki so jo zlasti poleti pogrešali predvsem v delavskih kolonijah. Občina bo letos preuredila tudi staro občinsko hišo v 4-stanovanjsko poslopje ter ima nameru, da v doglednem času zgradi stanovanjske hiše za nameščence in upokojene priv. in drž. uradnike.

S parcelacijo obč. zemljišč se je poživila privatna gradbena iniciativa ter je letos gradilo hiše na občinskih parcelah zopet osem posestnikov! Privatna gradbena delavnost je istotako bila živahna ter so letos spravili pod streho okrog 30 ličnih enostanovanjskih hiš tukajšnji rudniški nameščenci in rudarji. Nestalnost cen in podražitev delovnih moči je sicer nekoliko ovirala gradbeno delo, na drugi strani pa ugodno vplivala podpora akcija TPD z brezobrestnimi gradbenimi posojili rudniškim nameščencem in delavcem, ki koristijo graditeljem in razbremenjujejo na drugi strani podjetje z zmanjševanjem lastnih gradbenih stroškov za rudniške stanovanjske hiše! Finančni efekti gradbene delavnosti Trbovelj v letošnji sezoni presegajo nekaj deset milijonov, ki so pri zaposlitvi domačega podjetnika, delavca in obrtnika bili gotovo plodonosni za trboveljsko gospodarstvo!

Povzročitelj revmatizma odkrit?

Le malo je boleznih z značajem akutnega obolenja, pri katerih bi ne poznali njihovega povzročitelja. V to skupino spada še vedno sklepni revmatizem. Ni se namreč še posrečilo vzrediti mikroba iz napadene sklepnega tkiva ali iz revmatičnih oteklin. Tudi pri živalih ne poznamo obolenja, podobnega človeškemu revmatizmu. Tako je bilo do lanskega leta, ko je newyorški učenjak Sabin sporočil, da se mu je posrečilo z virusom pleumopleumoničnega tipa okužiti miši in povzročiti njih vnetje, podobno na zunanjo človeškemu sklepnemu revmatizmu.

Ko jim je vbrizgal 0.5 kub. cm virusove skupine, so miši čez štiri ali pet dni obolele in še čez 17 dni je lahko našel v njihovih sklepkih dotični virus. Sabinov virus prodira skozi gradocelovne filtre do velikosti luknjic 396 milimikronov. Dva druga učenjaka Swift in Mc Pherson Brown sta

precepila iz oteklin revmatičnih ljudi pridobljeno snov na allantois živega kurjega jajca — običajna metoda pri vzreji virusov — in tako sta dobila čez nekaj dni virusove kolonije, ki sta jih lahko prenašala iz jajca na jajce.

To so gotovo zelo zanimivi poskusi. Najzanimivejši pri tem pa je, da povzročitelj sklepnih revmatizem, iz tega bi se dalo sklepati, da so učenjaki odkrili povzročitelja te bolezni. Po vestih iz Amerike istoveti Sabin pneuropneumotični virus miše bolezni s snovjo, pridobljeno iz človeških revmatičnih oteklin. Zdaj moramo počakati, ali se bodo njegovi poskusi potrdili tudi na drugih klinikah. Tako bi bil naposled odkrit povzročitelj sklepnega revmatizma.

Vse je minljivo

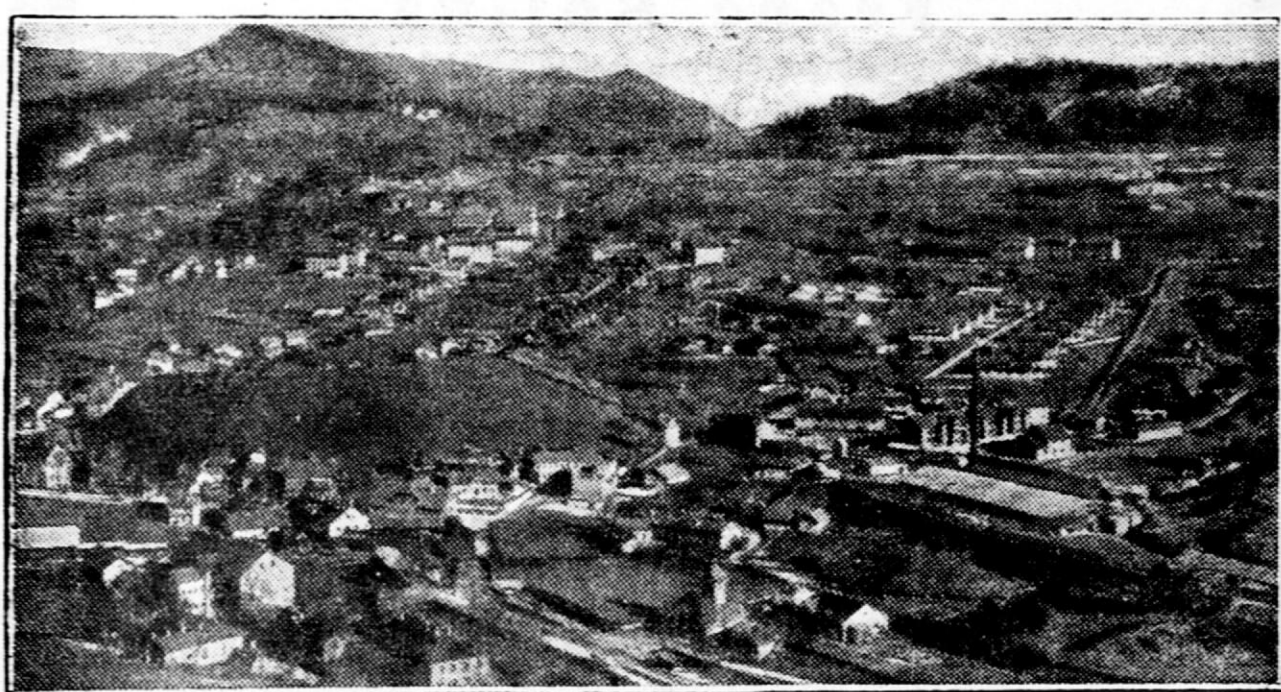
Španski listi so objavili nedavno fotografijo vojvoda in vojvodinje Windsorske, kako zapuščata parnik, s katerim sta prišla na Bahamske otoke. Vojvoda Windsorski je bil namreč nepričakovano imenovan za guvernerja tega otočja in odpotoval je iz Francije na novo službeno mesto, ne da bi se poslovil od svoje rodbine. Med njegovo dolgo vožnjo čez ocean se pa razjogov dogodkov ni ustavil. Bahamske otoke je Anglija ta čas odstopila Ameriki.

Bivši rumunski kralj Karol bo dobival letno v našem denarju okrog 5.000.000 apanaž. Ko je zapustil državo so mu oblasti dovolile vzeti s seboj mnogo dragocenega pohištva in drugih predmetov iz gradu Cotroceni. Prtljage je imel toliko, da so napolnili z njo 30 železniških vagonov.

Vila Pianore v Lucca, ki je bila doslej last bivše cesarice Zite in njenega sina Otona Habsburškega, je bila nedavno po določbah glede imetja državljanskih sovražnih držav zasežena po italijanski državi, obenem z ostalimi italijanskimi nepremičninami inozemskih članov Bourbonske Farnskega rodu.

Živahna gradbena sezona v Trbovljah

TPD in Bratovska skladišnica sta zgradili letos več lepih javnih poslopij

Trbovlje, 25. septembra
Trbovlje so bile tudi letos kljub izrednim prilikam v znaku živahnega gradbenega dela. Dočim je bila lani trboveljska občina v ospredju s svojim občinskim domom in cementarno z milijonskimi gradbenimi adaptacijami, je letos zgradila vrsto lepih javnih poslopij TPD in tukajšnja Bratovska skladišnica. Poleg stare bolnice gradi Bratovska skladišnica lepo enonadstropno hišo, ki bo služila kot nova rudniška lekarna. V njej bodo v pritličju nameščeni vsi potrebni lekarniški prostori, v prvem nadstropju pa stanovanja za upravnika lekarnice, upravnika Bratovske skladišnice ter še dve stanovanji za nameščence lekarnice in Bratovske skladišnice. V kleti je vžidano tudi posebno zaklonišče. Poslopje je arhitektonsko priročno okoliš in velja bo okrog 800 tisoč din. Dograjeno bo v kratkem. Iz iste gara sklada je dograjeno poleg nove rudniške bolnice novo stanovanjsko poslopje za zdravnika bolnice in bolnišne sestre. Enonadstropna hiša ima štirisobno stanovanje za zdravnika in 5 stanovanjskih prostorov s pritlikinami za boln. sestre. Z obema po-

slopijema je trboveljska Bratovska skladišnica koristno naložila svoje denarne preseške ter pokazala zdrav smisel za izpolnitev zdravstveno socialne službe v rudniškem revirju. Posebne zaslugе za ta dela ima bivši ravnatelj inž. S. Biskupski.

V vsej tišini in izredno hitro je zraslo iz tal novo otroško zavetišče, ki ga gradi TPD na travniku poleg rudniškega gasilskega doma. Zavetišče je v kratkem času dveh mesecev že pod streho. Poslopje je impozantna dvonadstropna stavba, v kateri bo prostora za dnevno zavetišče 100 siromašnih otrok in stalno bivanje 25 najpotrebnejših sirot brez staršev. V poslopiju bo cela vrsta svetlih velikih prostorov, ki bodo služili za igralnice, telovadnice, jedilnice, stanovanjske sobe, učilnice itd. Stroški so predvideni na 1.600.000 din. Z zavetiščem bo trboveljsko socialno in vzgojno delo mnogo pridobilo ter bo s tem našlo primeren zaklonišče in koristen nadzor ter zaposlitev mnogo tistih rudarskih otrok, ki so brez varstva roditeljev ter so na cesti izpostavljeni kvarnemu vplivu slabe družine! Zavetišče bo verjetno že v začetku

Vsem sodelavcem in poslovnim prijateljem sporočamo, da je umrl gospod

Gustav Schüler

obratni ravnatelj KID

Delavstvo žičarne, žebliarne in hladnovaliarne ter zavijalnice je izgubilo dobrega predstojnika, naša železarska industrija pa odličnega vodilnega sodelavca.

S rokovnjaku in tovarišu bo ohranjen trajen spomin.

Jesenice-Fužine, dne 26. septembra 1940.

Kranjska industrijska družba

Jesenice-Fužine

Krinka ljubezni

Roman

»Bertranda, dušica moja! Storila si mi veliko uslugo. Preprečila si, da nisem ravnal kakor podlež in strahopetec. Šele nočoj sem spoznal, kako pogumna in krepostna si. Ljubim te bolj, nego sem mislil, Bertranda. In mnogo mi je lažje na tem, da ti to povem. Na svidenje! — Objemi v mojem imenu mladega Claudija.

Tvoj Gilbert

Kratko pismo. Toda koliko je bilo v teh kratkih vrsticah povedanega. Tista, ki ga je prejela, se zato ni zmotila v njih. Plakala je od opojnosti in nad.

Naslednjega dne je namreč začel Gairlance de Villingen kljubovati strašnim tegobam življenja, liki utrjen jelen, ki se vrača proti krdelu psov.

Razmisli! Je nekaj redkih sredstev, kako bi prišel do denarja, sredstev ki so se mu nudila in obnesla že dotlej, samo v toliko, v kolikor se morajo

obnesti v rokah takega gizdalina in lahkoživca. Avtomobilizem ga je mikal po svoji reklami in smelosti. Njegovo sloveče ime bi pomenilo na dirkah veliko srečo za družbo tovarnarjev.

In njegova znana nestranežnost bi jim zagotovila marsikatero zmago. Kdo bo vedel, da-li tekmuje za denar ali samo kot navdušen sportnik? Sicer pa, kaj mu je bilo zdaj od tega, Saj je polagal še preveč važnosti na javno mnenje. A javnost mu je zdaj obrnila hrbet in zato ga je obsila divja želja kljubovati ji.

Kmalu po tem je začel princ de Villingen, zastopnik severne avtomobilske družbe, zmagovalec na dirkah iz Bruslja in Gdanske razmišljati o tem, da bi bila največja napaka kreniti s te še mnogo obetajoče poti. Nova kariera in iz nje izvirajoče zveze ga pa niso mogle odvrtiti od kvartopirske strasti. Tako je večkrat zaigral vse, kar je dobil na konjskih dirkah. Toda sreča mu je bila naklonjena. Zgodilo se je nekaj neverjetnega. Plačal je svoje dolgove.

Potem mu je pripomoglo še nekaj, da se je sprijaznil s svojo usodo. Njegova nesreča je pripravila do tega, da je znal ceniti pravo nežnost. Vzljudil je Bertrando in malega Claudija. Bertrandi je našel udobno stanovanje v ulici du Recher.

Tudi mladi ženi je bila sreča naklonjena. Lahko je dobro prodajala krasne izdelke svoje tipkarske umetnosti.

Gilbert je dejal:

— Na zadnje je vendarle potrebno, da me ljubíš, da boš lahko sprejela vse od mene.

Nasmehnila se je, ne da bi odgovorila. Gilbert je pa pripomnil:

— Kaj naj storim, da dosežem to od tvoje trmaset glaviče?

Ni mu več odgovorila, kakor v začetku njune idile: ko postanem tvoja žena! Računal je z blaznostjo teh sanj, čeprav je bil že nižjega družabnega položaja. Princ de Villingen ni mogel vzeti siromašnega dekleta, kakor je bila ona. In tudi če bi bil to predlagal, bi se bila protivila zdaj, ko je bolj poznala življenje. Toda za to ni šlo. Razmišljala nista o nobenem jasnem načrtu glede bodočnosti, niti o skupnem življenju. Gilbert je ohranil svojo neodvisnost, Bertranda pa svojo skromnost. Tako daleč, da ni prišla niti do ulice Cambaceras, so jo je čez nekaj dni poklicala brzojavka princa, ki ji je sporočal, da je težko bolan.

Prijazne besede starega Denisa so jo nekoliko pomirile. Toda ob Gilbertovi postelji se ji je skrčilo srce. Mladičica je mučila silna vročica, obraz je imel zalit s krvjo. Njegov glas je bil ubit in zdaj pa zdaj je krčevito zakašljaj, kakor da trga kašelj vse tkivo njegovih prs. Nakopal si je bil pljučnico, ko je dirjal z avtomobilom proti ledenemu vetru lahko oblečen, ker je bilo v začetku junija.

Junij, ki je podoben januarju — je pripomnila Bertranda.

Toda ona ni poznala nepotrebnih očitkov. Sicer bi jih pa bolnik ne bil prenesel. Resnih muk ni bil vaju in tako je zdaj stokal kakor otrok. Prestrašil je Bertrando, češ, da je izpuščen. Ko ji je pa zdravnik povedal, da je vse odvisno od njene ne-

ge, in da lahko jamči za njegovo življenje, če se bo zgodilo vse po njegovih navodilih, ji je odleгло.

Naloga ni bila lahka, toda izpolnjevala jo je z avtoriteto, ki je presenetila Gilberta samega. Ko je odklanjal neprijetne obklade in sicer s silno nervoznostjo in kriki: »Pusti me pri miru, nočem tega, umreti hočem!«, mu je znala kot skrbna strežnica dopovedati, da drugače ne gre.

— Ubogati me moraš, dragec moj! Zdaj sem že ponižna Bertranda. Znam ti ukazovati, ko gre za tvoje zdravje, in veselo je pripomnila:

— Tvoj ded maršal bi se bil uprl samemu Napoleonu, da bi rešil svojega cesarja.

Klel je in godrnjal, končno se je pa uklonil. In potem je v mirnih trenutkih z utrujenim očesom opazoval, kako se suče po sobi kot dražestno bitje.

— Ali je to res tisto siromašno kmečko dekle, ki sem jo pred dvema letoma pripeljal iz njenega kraja — je razmišljaj Gilbert. — Bogme, zdaj nastopa kakor prava dama. Čelo ukazovati zna z dostojanstvenim glasom, da ji človek ne more ugovarjati.

Presenetilo ga je, da je odkril pri nji nove čare. Nekega dne, ko se je počutil že bolje, jo je naenkrat vprašal:

— Kaj pa mali? Kaj se je godilo z njim ves ta teden, ko se skoraj nisi vrnilo od mene?

— Claudi? — je vzkliznila dekle vsa srečna ob tem vprašanju. — Zaupala sem ga dobri sosedu, ki ga dobro pozna in ga obožuje. Stanovali sva nekoč v dveh sosednjih sobah.